

**Polis Akademisi Başkanlığı Gaziantep
Polis Meslek Yüksek Okulu
Müdürlüğü Yayınları**

Yayın No: 1

İNSAN HAKLARI TEMEL BİLGİLER KİTAPÇIĞI

**Editör
Dr. Ali KUYAKSİL**

Gaziantep - 2007

**Polis Akademisi Başkanlığı Gaziantep
Polis Meslek Yüksek Okulu
Müdürlüğü Yayınları**

Yayın No: 1

**İNSAN HAKLARI
TEMEL BİLGİLER KİTAPÇIĞI**

Editör
Dr. Ali KUYAKSİL

1. Baskı : 1000 Adet

Basım Tarihi : Ekim 2007

Basım Yeri :
Form Matbaacılık Sanayi Tic. Ltd. Şti. GAZİANTEP
(0.342) 215 00 31 • form@formmatbaacilik.com.tr

İÇİNDEKİLER

1. Sunuş.....	5
2. Uluslararası Sözleşmeler'in Türk Hukukundaki Yeri ve Bağlayıcılığı.....	7
3. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	13
4. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Ek Protokolleri.....	19
5. İşkence ve Diğer Zalimane Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi.....	39
6. İşkencenin ve Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi.....	47
7. 1982 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.....	54
8. Polis Vazife Selahiyet Kanunu.....	61
9. Ceza Muhakemesi Kanunu.....	62
10. Türk Ceza Kanunu.....	65
11. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu.....	70
12. Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü.....	72
13. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik.....	75

EKLER

I. Gaziantep Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü Öğrencilerinin Uyacağı Kurallar Talimatnamesi.....	80
II. Genel Nöbet Talimatı	87
III. Öğrenci Saygı Nöbeti Talimatı.....	88
IV. Devriye Nöbet Talimatı.....	89
V. Dershane Nöbet Talimatı.....	90
VI. Yemekhane Nöbet Talimatı.....	91
VII. Öğrenci Gazinosu Kullanma Talimatı.....	92
VIII. Ziyaretçi Odası Kullanma Talimatı.....	93
IX. Yatakhane Giriş Nöbet Talimatı.....	94
X. Yatakhane Kat Nöbet Talimatı.....	95

1. SUNUŞ

İnsan hakları, kısaca anlam itibariyle sırf insanın, insan olması nedeniyle sahip olduğu haklardır. İnsan haklarının güvence altına alınması, özellikle batıda insanlık tarihinin en büyük mücadelelerinden birisidir. Bu uğurda, krallıklar yıkılmış, imparatorluklar parçalanmış, yeni yönetimler ve yeni devletler ortaya çıkmıştır. Önceleri her devletin kendi iç meselesi olarak kabul edilen insan hakları, birinci ve ikinci dünya savaşlarından sonra artan bir hızla uluslar arası niteliğe sahip olmuştur. Böylece birey olarak insan uluslar arası hukukun öznelereinden birisi olmuştur.

İnsan hakları, uzun zamandan beri Türkiye'nin gündeminde ilk sıraya yerleşen konular arasında yer almaktadır. Ülkemizde de Tanzimat'tan bu yana batılı tarzda gelişmesini devam ettiren insan hakları anlayışı, Türkiye Cumhuriyetinin kurulması ile daha da hızlanarak devam etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu ulu önder M. Kemal ATATÜRK'ün milletimize hedef olarak; **“muasır medeniyet seviyesine ulaşma”**ğı ve **“muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkma”**ğı göstermiştir. Bunun neticesinde Batıyı ileri götüren ilmi, teknolojik ve kültürel değerler alınarak ülkemize getirilip, uygulanmaya çalışılmıştır. Bu kültürel değerlerin bir kısmını da insana saygı, değer ve haklar veren anlayış oluşturmaktadır.

Atatürk'ten sonraki yöneticilerimiz de bu hedefler doğrultusunda, ilerlemiş Avrupa devletleri ile ilişkileri daima ileri düzeyde tutmağa çalışmışlardır. Türkiye, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın kurucu bir üyesi olarak, hazırlanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni 6 Nisan 1949'da imzalamıştır. Türkiye bununla da yetinmeyerek, insan hakları ile ilgili; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ek protokollerini, işkencenin önlenmesi ile ilgili Birleşmiş Milletler ve Avrupa sözleşmelerini de imzalamıştır. Avrupa Birliğine giriş sürecinin hızlandırılması da insan hakları ile ilgili ulusal mevzuatın Avrupa Birliği mevzuatına uyumlu hale getirilmesi için 9 adet uyum yasaları paketi çıkarılmıştır.

İnsan hakları kavramı sabit bir kavram olmayıp devamlı bir gelişme göstermektedir. Bu konudaki kaynaklarda, I., II. ve III. nesil haklar olarak gruplandırmalara ayrıldığı görülmektedir. I. nesil haklara “klasik haklar” denmektedir. II. nesil haklara “sosyal haklar” denmektedir. III. nesil haklara “dayanışma hakları” denmektedir. Bu kitapçıkta ele alınan haklar daha ziyade polisin Emniyet Hizmeti görevini yaparken, görev dolayısı ile ihlal edebileceği ve koruması gereken I. nesil haklardır. Ağırlıklı olarak insan kişiliğine bağlı haklardan oluşmaktadır. Bu haklar Avrupa’da tarihsel süreç içerisinde ilk elde edilen haklardır.

İnsan haklarının batıda ortaya çıkmış olması, bu haklardan başkalarının faydalanmasına engel değildir. İnsanlık bir aile olarak düşünüldüğünde, insani değerler yalnız batının değil tüm insanlığın ortaya çıkardığı ortak değerlerdir. Dolayısı ile tarihi ve kültürel geçmişimize uygun düşen bu değerlere, yabancı kalmayıp, yalnız görev gereği değil, iç dünyamızda da sahip çıkmalıyız.

Bu kitapçık, öğrencilerimizin insan hakları konusunda sağlam bir temele sahip olmaları gayesi ile hazırlanarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle öğrencilerimizin etütlerde veya boş vakitlerde okuyarak anlamaya çalışmalarını umuyoruz. Öğretim elemanları ve ders görevlilerimizin de, insan haklarını sırf “İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri” dersine bırakmayıp, kendi dersleri içerisinde de fırsat bulduka değinmelerini beklemekteyiz.

Kitapçığın hazırlanmasında başta editörlük yapan Dr. Ali Kuyaksil’e, Salih Çaylı ve Tuncay Kaplan ile emeği geçen diğer personelimize teşekkür eder, çalışmalarında başarılar dilerim. Kitapçığın en kısa sürede basılarak eğitim başlangıcında öğrencilerimizin eline ulaşmasını sağlayan Form Matbaası çalışanlarına ayrıca teşekkür ederim.

Gaziantep / 24.09.2007

Nazmi AKKUZU

Polis Başmüfettişi

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdür V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

2. ULUSLAR ARASI SÖZLEŞMELERİN TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ VE BAĞLAYICILIĞI

Dr. Ali KUYAKSİL

Toplumunu düzenleyen kurallardan en önemlisi hukuk kurallarıdır. Hukuk kuralları, ülkenin her yerinde uygulanması ve arkasında devlet müeyyidesinin bulunması açısından ahlâk, din, görgü, örf ve adet kurallarından farklılık arz eder.

Hukuk çeşitli kaynaklardan oluşmaktadır. Genel olarak kaynak kavramı; bir şeyin ilk çıktığı kaynağı yeri, temelini bulunduğu kökleri ifade eder. Kaynaklar bağlayıcı ve yardımcı kaynaklar olarak ikiye ayrılabilir. Bağlayıcı kaynaklar uyulması zorunlu olan kaynaklardır. Bağlayıcı kaynaklar da kendi arasında; yazılı olan ve yazılı olmayan diye ikiye ayrılır. Yazılı kaynaklar; kanun tüzük yönetmelik gibi metinlerdir. Yazılı olmayan kaynaklar ise; hukukun genel ilkeleri ve gelenek hukuku gibi kaynaklardır. Yardımcı kaynaklar da; hukuki sorunların çözülmesinde yol gösterici, aydınlatıcı olan kaynaklardır. İçtihatları birleştirme kararları dışındaki yargı kararları ve doktrin (bilimsel görüşler) yardımcı kaynak olarak kabul edilmektedir.

Yazılı hukuk kurallarının kendi aralarındaki astlık-üstlük ilişkisine *Normlar Hiyerarşisi* denmektedir. 1982 Anayasasının 137. maddesinde; “kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, **yönetmelik**, **tüzük**, **kanun** veya **Anayasa** hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir...” denilmektedir. Burada hukuk kurallarının aşağıdan yukarıya doğru sıralaması yapılmıştır. Bu hiyerarşiye göre en üstte bulunan kaynak Anayasa’dır. Bir altta yer alan kanunlar Anayasa’ya uygun olmak zorundadır. Anayasa Mahkemesi bunu denetler. Normlar hiyerarşisinin diğer bir sonucu da, Anayasa değişikliğinin kanun değişikliğine göre mecliste farklı daha fazla bir oyu gerektirmesidir.

Normlar hiyerarşisi bir sıralama olduğuna göre; yukardan aşağı doğru sıralamada birinci sırayı *Anayasa* alır.

Anayasanın altında bulunan ve ona aykırı olmaması gereken hukukun ikinci en önemli kaynağı **Kanun**'dur. Kanunların altında yer olan üçüncü hukukun kaynağı **Tüzük**'tür. Tüzükler, Bakanlar Kurulu tarafından kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirlemek üzere Danıştayın görüşü alınarak çıkarılır. Tüzüklerin kanuna aykırı olmaması gerekir. Tüzüklerin altında sıralamada dördüncü sırayı **Yönetmelikler** alır. 1982 Anayasasının 91. maddesinde yer alan **Kanun Hükmünde Kararnameler** de normlar hiyerarşisinde kanunlar ile beraber ikinci sırayı alır ve kanunlara eş değer hukuki metindir. 1982 Anayasasının 90. maddesi ise "Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma" başlığını taşımaktadır. Konunun değerlendirmesine geçmeden önce; 1982 Anayasasının 90'inci maddesine bir bütün olarak bakmakta fayda olacaktır:

Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma

MADDE 90.– Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır.

Ekonomik, ticarî veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan andlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu andlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur.

Milletlerarası bir andlaşmaya dayanan uygulama andlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik,

ticarî, teknik veya idarî andlaşma-ların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluğ u yoktur; ancak, bu fıkraya göre yapılan ekonomik, ticarî veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren andlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz.

Türk kanunlarına değ iş iklik getiren her türlü andlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek: 7.5.2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.

Bu madde üzerinde farklı değ erlendirmeler yapılabilir. Bazı yazarlar, sözleşmelerin anayasa üstü nitelik taşıdığı, bazı yazarlar anayasayla eşdeğ er güçte olduğu, bazı yazarlar anayasanın altında, ancak kanunun üstünde bir yerde olduğu, bazı yazarlar ise kanun ile eşdeğ er güçte olduğu değ erlendirmesini yapmaktadırlar. Madde bir bütün olarak değ erlendirildiğ inde genel olarak Uluslar arası Sözleşmelerin kanunlar ve kanun hükmünde kararnameler ile beraber normlar hiyerarş isinde ikinci sırada yer aldığını söyleye biliriz. Temel hak ve özgürlükleri konu alan sözleşmelerin Anayasa üstü olduğunu söyleye biliriz.

İki veya daha fazla devlet veya devletler ve uluslar arası kuruluşlar arasında hukuki yükümlülükler doğ uran, değ iş tiren veya kaldıran yazılı irade açıklamalarına uluslar arası

sözleşme denilmektedir. Türk hukukunda uluslar arası sözleşmelerin onaylanıp yürürlüğe konulması yetkisi yürütme ve yasama organı arasında paylaşılmıştır. Bu durum Anayasanın 104/b maddesinde cumhur başkanının yürütme alanına ilişkin görevleri arasında sayılmıştır. Uluslar arası sözleşmenin yürürlüğe girebilmesi için cumhur başkanınca onaylanması gerekir. Cumhur başkanının da onaylaya bilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu sözleşmeyi bir yasa ile uygun bulması gerekir. Bundan sonra cumhurbaşkanı bu sözleşmeyi onaylayıp, yayımlanmasını sağlar. Anayasa madde 90/I'e göre; Türk hukukunda değişiklik yapan her türlü sözleşmelerin onayı TBMM'nin bu onayı bir kanun ile uygun bulmasını zorunlu kılmaktadır.

Avrupalı İnsan Hakları Sözleşmesi, uluslar arası anlaşma olduğundan 'ahde vefa ilkesi' (pacta sunt servanda) gereğince devletlerin sözleşme hükümlerine uyma yükümlülükleri söz konusudur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, üye devletlere kendi kanunlarını ve hatta anayasalarını sözleşmeye uydurma ve sürekli gözden geçirme görevi yükler. Bazı devletler daha sözleşmeyi onaylamadan önce hukuk reformları yapmışlar ve böylece milli mevzuatlar ile sözleşme hükümleri arasındaki doğacak muhtemel çelişkileri gidermişlerdir. Diğer bazı devletler de sözleşmeyi olduğu gibi iç hukuklarına dahil etmişlerdir. Bu gibi devletlerde kişilerin doğrudan sözleşme hükümlerine dayanarak kendi ülke mahkemelerinde dava açmaları mümkündür. Hatta bu devletlerde sözleşme hükümleri iç hukuktan üstün sayılmaktadır. Diğer bir ifade ile sözleşme hükümleri ve iç hukuk arasında bir çelişki olduğu takdirde mahkemeler doğrudan sözleşme hükümlerini uygulamak zorundadır.

Diğer uluslar arası sözleşmeler gibi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türk iç hukukundaki yeri, Anayasanın 90/V. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddenin son fıkrasına göre, "usulüne göre yürürlüğe konmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir". Burada "kanun hükmünde" ifadesini "en az kanun hükmündedir" şeklinde anlamak gerekir. Bu

hakimlere antlaşma hükümlerine rahatça uysunlar ve onları kullanabilsinler diye getirilmiş bir hükümdür. Bunlar hakkında anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Buna göre sözleşme Türk iç hukukunun bir parçası olmuştur. Sözleşmenin bireylere tanıdığı temel hak ve özgürlükler, Türk Mahkemeleri tarafından doğrudan uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarıdır. Ancak mahkemelerin özellikle insan haklarını ilgilendiren konularda çoğunlukla iç hukuk kurallarını benimseyip buna göre karar vermeleri, ülkemizin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karşısında çok miktarda tazminat öder duruma düşmesine sebep olmuştur. Bunlarla bağlantılı olarak da, ülkemizin Avrupa Birliği sürecine katılma sürecinin olumsuz etkilenmesine neden olmuştur. Bu sıkıntıların önünün açılması için, 7.5.2004 tarih ve 5170 sayılı uyum yasasının 7'nci maddesi ile; Anayasanın 90/V. Maddesine; "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır" cümlesi ilave edilmiştir.

Anayasanın 148. maddesine göre Anayasa Mahkemesi kanunları, hatta anayasa değişikliklerini bile iptal edebilir; ancak uluslar arası antlaşmalara dokunamaz. Dolayısıyla, bu açıdan uluslar arası antlaşmalar, kanunlardan, anayasalardan bile üstün hukuk kurallarıdır. Bunun doğal sonucu olarak da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Türk mahkemelerinden hukuken olmasa da siyasi olarak daha üstün durumdadır. Burada ifade edilen üstünlük teknik bir üstünlüktür. Hiyerarşi olarak, Mahkeme bizim hukukumuzda bulunan yüksek mahkemelerin üstünde yer alan bir "Avrupa Anayasa Mahkemesi" gibi bir temyiz mahkemesi değildir. Mahkeme sadece, sözleşme ile güvence altına alınan hakların ihlal edilip edilmediği; eğer edilmişse uygun bir tazminata gerek olup olmadığını karara bağlar. Mahkemenin fonksiyonu üye devletlerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uymalarını sağlamak için bir *denetim mekanizması rolünü* ifa etmektedir.

Mahkemenin verdiği kararlar yargı kararları olduğu için bağlayıcıdır. Verilen kararlar temyiz edilemez; bir başka mercide gözden geçirilemez. Sadece Mahkeme kendi kararını gözden geçirebilir. Bunun için önemli bir maddi gerçeğin gözden kaçırılmış olması gerekir. Mahkeme kararları her hangi bir hukuk kuralını bir mahkeme kararını veya hükümetlerin herhangi bir yürütme işlemini iptal etmemektedir. Mahkeme verdiği kararlarla ihtilaf konusu olan olayı ne iptal eder ne de ilga eder. Bu nedenle bir temyiz mahkemesi veya bir ilk derece mahkemesi değildir. Mahkemenin hükmettiği tazminat cezasını doğrudan kendisinin tahsil etme yetkisi de yoktur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bir iç hukuk kuralını sözleşmeye aykırı bulmuşsa, ilgili devlete düşen yükümlülük ilgili aykırılığın düzeltilmesidir. Bütün üye devletler zaman içinde iç hukuk mevzuatlarını Sözleşmeye uydurmuş ve uydurmaya devam etmektedirler. Ülkemizde de benzer sürecin işlemesi devam etmektedir. Türkiye açısından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, gerek anayasadaki ilkelerin varlığı, gerek özel nitelikte uluslar arası bir antlaşma olması nedeni ile yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare birimlerini ve diğer örgüt ve kişileri bağlar. Eğer mahkeme bir tazminat cezasına hükmetmişse bu paranın en kısa süre içerisinde ödenmesi ve durumun Bakanlar Komitesine bildirilmesi gerekmektedir. Bir kamu görevlisinin kişisel bir hatası dolayısıyla ile devlet tazminat ödemeye mahkum olmuşsa; Devlet Memurları Kanununda yapılan bir değişiklik ile (Madde:13/II), devlet bu kamu görevlisine rücu ederek tazminat parasını geri alabilecektir.

3. İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ (10 Aralık 1948)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarih ve 217 A(III) sayılı Kararıyla ilan edilmiştir.

(6 Nisan 1949 tarih ve 9119 Sayılı Bakanlar Kurulu ile "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin Resmi Gazete ile yayınlanması yayımdan sonra okullarda ve diğer eğitim müesseselerinde okutulması ve yorumlanması ve bu Beyanname hakkında radyo ve gazetelerde munasip neşriyatta bulunulması" kararlaştırılmıştır. Bakanlar Kurulu Kararı 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu;

İnsanlık topluluğunun bütün bireyleriyle kuruluşlarının bu Bildirgeyi her zaman göz önünde tutarak eğitim ve öğretim yoluyla bu hak ve özgürlüklere saygıyı geliştirmeye, giderek artan ulusal ve uluslararası önlemlerle gerek üye devletlerin halkları ve gerekse bu devletlerin yönetimi altındaki ülkeler halkları arasında bu hakların dünyaca etkin olarak tanınmasını ve uygulanmasını sağlamaya çaba göstermeleri amacıyla tüm halklar ve uluslar için ortak ideal ölçüleri belirleyen bu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini ilan eder.

Madde 1: Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar.

Madde 2: Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir. Ayrıca, ister bağımsız olsun, ister vesayet altında veya özerk olmayan ya da başka bir egemenlik kısıtlamasına bağlı ülke yurttaşı olsun, bir kimse hakkında, uyruğunda bulunduğu devlet veya ülkenin siyasal, hukuksal veya ulus-

lararası statüsü bakımından hiçbir ayırım gözetilmeyecektir.

Madde 3: Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır.

Madde 4: Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz, kölelik ve köle ticareti her türlü biçimde yasaktır.

Madde 5: Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez.

Madde 6: Herkesin, her nerede olursa olsun, hukuksal kişiliğinin tanınması hakkı vardır.

Madde 7: Herkes yasa önünde eşittir ve ayırım gözetilmeksizin yasanın korunmasından eşit olarak yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin bu Bildirgeye aykırı her türlü ayırım gözetici işleme karşı ve böyle işlemler için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır.

Madde 8: Herkesin anayasa yada yasayla tanınmış temel haklarını çiğneyen eylemlere karşı yetkili ulusal mahkemeler eliyle etkin bir yargı yoluna başvurma hakkı vardır.

Madde 9: Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, tutuklanamaz ve sürgün edilemez.

Madde 10: Herkesin, hak ve yükümlülükleri belirlenirken ve kendisine bir suç yüklenirken, tam bir şekilde davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakça ve açık olarak görülmesini istemeye hakkı vardır.

Madde 11: 1. Kendisine bir suç yüklenen herkes, savunması için gerekli olan tüm güvencelerin tanındığı açık bir yargılama sonunda, yasaya göre suçlu olduğu saptanmadıkça, suçsuz sayılır.

2. Hiç kimse işlendiği sırada ulusal yada ulus-

lararası hukuka göre bir suç oluşturmayan herhangi bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu sayılamaz. Kimseye suçun işlendiği sırada uygulanabilecek olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Madde 12: Kimsenin özel yaşamına, ailesine konutuna ya da haberleşmesine keyfi olarak karışılmaz, şeref ve adına saldırılamaz.

Herkesin bu gibi karışma ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.

Madde 13: 1. Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır.

2. Herkes, kendi ülkesi de dahil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.

Madde 14: 1. Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır.

2. Gerçekten siyasal nitelik taşımayan suçlardan veya Birleşmiş Milletlerin amaç ve ülkelerine aykırı eylemlerden doğan kovuşturma durumunda bu haktan yararlanılamaz.

Madde 15: 1. Herkesin bir yurttaşlığa hakkı vardır.

2. Hiç kimse keyfi olarak yurttaşlığından veya yurttaşlığını değiştirme hakkından yoksun bırakılamaz.

Madde 16: 1. Yetişkin her erkeğin ve kadının, ırk, yurttaşlık veya din bakımlarından herhangi bir kısıtlamaya uğramaksızın evlenme ve aile kurmaya hakkı vardır.

2. Evlenme sözleşmesi, ancak evleneceklerin özgür ve tam iradeleriyle yapılır.

3. Aile, toplumun, doğal ve temel unsurudur, toplum ve devlet tarafından korunur.

Madde 17: 1. Herkesin tek başına veya başkalarıyla ortaklaşa mülkiyet hakkı vardır.

2. Hiç kimse keyfi olarak mülkiyetinden yoksun bırakılamaz.

Madde 18: Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır.

Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir.

Madde 19: Herkesin düşünce ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak düşüncelerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar.

Madde 20: 1. Herkesin silahsız ve saldırısız toplanma, dernek kurma ve derneğe katılma özgürlüğü vardır.

2. Hiç kimse bir derneğe girmeye zorlanamaz.

Madde 21: 1. Herkes, doğrudan veya serbestçe seçilmiş temsilciler aracılığı ile ülkesinin yönetimine katılma hakkına sahiptir.

2. Herkesin ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır.

3. Halkın iradesi hükümet otoritesinin temelidir. Bu irade, gizli veya serbestliği sağlayacak benzeri bir yöntemle genel ve eşit oy verme yoluyla yapılacak ve belirli aralıklarla tekrarlanacak dürüst seçimlerle belirlenir.

Madde 22: Herkesin, toplumun bir üyesi olarak, sosyal güvenliğe hakkı vardır. Ulusal çabalarla ve uluslararası işbirliği yoluyla ve her devletin örgütlenmesine ve kaynaklarına göre, herkes onur ve kişiliğinin serbestçe gelişim için gerekli olan ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının gerçek-

leştirilmesi hakkına sahiptir.

Madde 23: 1. Herkesin çalışma, işini serbestçe seçme, adaletli ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır.

2. Herkesin, herhangi bir ayırım gözetmeksizin, eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır.

3. Herkesin kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır ve gerekirse her türlü sosyal koruma önlemleriyle desteklenmiş bir yaşam sağlayacak adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.

4. Herkesin çıkarını korumak için sendika kurma veya sendikaya üye olma hakkı vardır.

Madde 24: Herkesin dinlenmeye, eğlenmeye, özellikle çalışma süresinin makul ölçüde sınırlandırılmasına ve belirli dönemlerde ücretli izne çıkmaya hakkı vardır.

Madde 25: 1. Herkesin kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme, giyim, konut ve tıbbi bakım hakkı vardır. Herkes, işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir.

2. Anaların ve çocukların özel bakım ve yardım görme hakları vardır. Bütün çocuklar, evlilik içi veya evlilik dışı doğmuş olsunlar, aynı sosyal güvenceden yararlanırlar.

Madde 26: 1. Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleksel eğitim herkese açıktır. Yüksek öğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır.

2. Eğitim insan kişiliğini tam geliştirmeye ve insan haklarıyla temel özgürlüklere saygıyı

güçlendirmeye yönelik olmalıdır. Eğitim, bütün uluslar, ırklar ve dinsel topluluklar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışı koruma yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir.

3. Çocuklara verilecek eğitimin türünü seçmek, öncelikle ana ve babanın hakkıdır.

Madde 27: 1. Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir.

2. Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.

Madde 28: Herkesin bu Bildirgede öngörülen hak ve özgürlüklerin gerçekleşeceği bir toplumsal ve uluslararası düzene hakkı vardır.

Madde 29: 1. Herkesin, kişiliğinin serbestçe ve tam gelişmesine olanak veren topluma karşı ödevleri vardır.

2. Herkes haklarını kullanırken ve özgürlüklerinden yararlanırken, başkalarının hak ve özgürlüklerinin tanınması ve bunlara saygı gösterilmesinin sağlanması ve demokratik bir toplumda genel ahlak ve kamu düzeniyle genel refahın gereklerinin karşılanması amacıyla yalnız yasayla belirlenmiş sınırlamalara bağlı olur.

3. Bu hak ve özgürlükler hiçbir koşulda Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerine aykırı olarak kullanılamaz.

Madde 30: Bu bildirgenin hiçbir kuralı, herhangi bir devlet, topluluk veya kişiye, burada açıklanan hak ve özgürlüklerden herhangi birinin yok edilmesini amaçlayan bir girişimde veya eylemde bulunma hakkını verir biçimde yorumlanamaz.

4. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ VE EK PROTOKOLLERİ

20 Mart 1950'de Roma'da imzalanan Sözleşme, 3 Eylül 1952'de yürürlüğe girdi. Türkiye, Sözleşmeyi 18 Mayıs 1954'de onayladı. (R.G. 19 Mart 1954-8662)

Sözleşme metni, 21 Eylül 1970'de yürürlüğe giren 3 no'lu Protokol'un 20 Aralık 1971'de yürürlüğe giren 5 no'lu Protokol'un ve 1 Ocak 1990'da yürürlüğe giren 8 no'lu Protokol'un düzenlemelerine uygun olarak değiştirilmişti ve ayrıca, yürürlüğe girdiği 21 Eylül 1970'ten bu yana 5. maddesinin 3. fıkrasına uygun olarak Sözleşme'nin bir parçası olan 2 no'lu Protokol'un metnini içermekteydi. Protokolların getirdiği bütün bu değişikliklerin veya eklemelerin yerini, yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Kasım 1998'den itibaren 11 no'lu Protokol aldı. Bu tarihten itibaren, 1 Ekim 1994'te yürürlüğe giren 9 no'lu Protokol yürürlükten kaldırıldı.

11. Protokol ile değiştirilen ve yeniden düzenlenen sözleşme metni

(yürürlüğe giriş tarihi 1 Kasım 1998)

İNSAN HAKLARININ VE TEMEL ÖZGÜRLÜKLERİNİN KORUNMASINA İLİŞKİN SÖZLEŞME Roma, 4.XI.1950

Aşağıda imzası bulunan Avrupa Konseyi üyesi hükümetler,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 10 Aralık 1948'de ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'ni,

Bu Bildiri'nin, metninde açıklanan hakların her yerde ve etkin olarak tanınmasını ve uygulanmasını sağlamayı hedef aldığını,

Avrupa Konseyi'nin amacının, üyeleri arasında daha sıkı

bir birlik kurmak olduğunu ve insan hakları ile temel özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesinin bu amaca ulaşma yollarından birini oluşturduğunu göz önüne alarak,

Dünyada barış ve adaletin asıl temelini oluşturan ve sağlanıp korunabilmesi, her şeyden önce, bir yandan da insan hakları konusunda ortak bir anlayış ve ortaklığa saygı esasına bağlı olan bu temel özgürlüklere derin inançlarını bir daha tekrarlayarak,

Aynı inancı taşıyan ve siyasal gelenekler, idealler, özgürlüklere saygı ve hukukun üstünlüğü konularında ortak bir mirası paylaşan Avrupa devletlerinin hükümetleri sıfatıyla, Evrensel Bildiri’de yer alan bazı hakların ortak güvenceye bağlanmasını sağlama yolunda ilk adımları atmayı kararlaştırarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1: İnsan Haklarına saygı yükümlülüğü

Yüksek Sözleşmeci Taraflar, kendi yetki alanları içinde bulunan herkese bu Sözleşme’nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlükleri tanırlar.

BÖLÜM I - Haklar ve Özgürlükler

Madde 2: Yaşama hakkı

1. Herkesin yaşam hakkı yasanın korunması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırıldığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez.

2. Öldürme, aşağıdaki durumlardan birinde kuvvete başvurma kesin zorunluluk haline gelmesi sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz:

- a) Birkimsenin yasadışı şiddet karşı korunması için;
- b) Usulüne uygun olarak yakalamak için veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önlemek için;
- c) Ayaklanma veya isyanın, yasaya uygun olarak bastırılması için.

Madde 3: İşkence yasağı

Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.

Madde 4: Kölelik ve zorla çalıştırma yasağı

1. Hiç kimse köle ve kul halinde tutulamaz.
2. Hiç kimse zorla çalıştırılmaz ve zorunlu çalışmaya tabi tutulamaz.
3. Aşağıdaki haller bu maddede sözü geçen “zorla çalıştırma veya zorunlu çalışma”dan sayılmazlar:
 - a) Bu Sözleşme'nin 5. maddesinde öngörülen koşullar altında tutuklu bulunan kimseden tutukluluğu veya şartlı salıverilmesi süresince olağan olarak yapılması istenen çalışma;
 - b) Askeri nitelikte bir hizmet veya inançları gereğince askerlik görevini yapmaktan kaçınan kimselerin durumunu meşru sayan ülkelerde bu inanca sahip kimselere zorunlu askerlik yerine gördürülecek başka bir hizmet;
 - c) Toplumun hayat veya refahını tehdit eden kriz ve afet hallerinde istenecek her hizmet;
 - d) Normal yurttaşlık yükümlülükleri kapsamına giren her türlü çalışma veya hizmet.

Madde 5: Özgürlük ve güvenlik hakkı

1. Herkesin kişi özgürlüğüne ve güvenliğine hakkı vardır. Aşağıda belirtilen haller ve yasada belirlenen yollar dışında hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

a) Kişinin yetkili mahkeme tarafından mahkum edilmesi üzerine usulüne uygun olarak hapsedilmesi;

b) Bir mahkeme tarafından, yasaya uygun olarak, verilen bir karara riayetsizlikten dolayı veya yasanın koyduğu bir yükümlülüğün yerine getirilmesini sağlamak için usulüne uygun olarak yakalanması veya tutulu durumda bulundurulması;

c) Bir suç işlediği hakkında geçerli şüphe bulunan veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olmak zorunluluğu inancını doğuran makul nedenlerin bulunması dolayısıyla, bir kimsenin yetkili merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulu durumda bulundurulması;

d) Bir küçüğün gözetim altında eğitimi için usulüne uygun olarak verilmiş bir karar gereği tutulu durumda bulundurulması veya kendisinin yetkili merci önüne çıkarılması için usulüne uygun olarak tutulu durumda bulundurulması;

e) Bulaşıcı hastalık yayabilecek bir kimsenin, bir akıl hastasının, bir alkoliğin, uyuşturucu madde bağımlısı bir kişinin veya bir serserinin usulüne uygun olarak tutulu durumda bulundurulması;

f) Bir kişinin usulüne aykırı surette ülkeye girmekten alı konmasını veya kendisi hakkında sınır dışı etme ya da geriverme işleminin yürütülmesinde olması nedeniyle usulüne uygun olarak

yakalanması veya tutulu durumda bulundurulması;

2. Yakalanan her kişiye, yakalama nedenleri ve kendisine yöneltilen her türlü suçlama en kısa zamanda ve anladığı bir dille bildirilir.

3. Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır; kendisinin makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir.

4. Yakalama veya tutuklu durumda bulunma nedeniyle özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, özgürlük kısıtlamasının yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar vermesi ve yasaya aykırı görülmesi halinde kendisini serbest bırakması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

5. Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutulu kalma işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı vardır.

Madde 6: Adil yargılanma hakkı

1. Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir. Hüküm açık oturumda verilir; ancak, demokratik bir toplumda genel ahlak, kamu düzeni ve ulusal

güvenlik yararına, küçüklerin korunması veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde, veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda, mahkemenin zorunlu göreceği ölçüde, duruşmalar dava süresince tamamen veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir.

2. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır.

3. Her sanık en azından aşağıdaki haklara sahiptir:

a) Kendisine yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedeninden en kısa zamanda, anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak;

c) Kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir savunmacının yardımından yararlanmak ve eğer savunmacı tutmak için mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemece görevlendirilecek bir avukatın para ödemeksizin yardımından yararlanabilmek;

d) İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağırılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek;

e) Duruşmada kullanılan dili anlama dışı veya konuşma dışı takdirde bir tercümanın yardımından para ödemeksizin yararlanmak.

Madde 7: Cezaların yasallığı

1. Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal ve uluslararası hukuka göre bir suç sayılmayan bir fiil veya

ihmalden dolayı mahkum edilemez. Yine hiç kimseye, suçun işlendiği sırada uygulanabilecek olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

2. Bu madde, işlendiği zaman uygar uluslar tarafından tanınan genel hukuk ilkelerine göre suç sayılan bir fiil veya ihmal ile suçlanan bir kimse- nin yargılanmasına ve cezalandırılmasına engel değildir.

Madde 8: Özel hayatın ve aile hayatının korunması

1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otorite- sinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve dü- zenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngö- rülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

Madde 9: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü

1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, din veya inanç değiştirme öz- gürlüğü ile tek başına veya topluca, açıkça veya özel tarzda ibadet, öğretim, uygulama ve ayın yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir.

2. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, ancak kamu güvenliğinin, kamu düzenin, genel sağ- lığın veya ahlakın, ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu tedbirlerle ve yasayla sınırla- nabilir.

Madde 10: İfade özgürlüğü

1. Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.

2. Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.

Madde 11: Dernek kurma ve toplantı özgürlüğü

1. Herkes asayiş bozmayan toplantılar yapmak, demek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için başkalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak haklarına sahiptir.

2. Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında meşru sınırla-

malar konmasına engel değildir.

Madde 12: Evlenme hakkı

Evlenme çağına gelen erkek ve kadın, bu hakkın kullanılmasını düzenleyen ulusal yasalar uyarınca evlenmek ve aile kurmak hakkına sahiptir.

Madde 13: Etkili başvuru hakkı

Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.

Madde 14: Ayrımcılık yasağı

Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır.

Madde 15: Olağanüstü hallerde askıya alma

1. Savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde her Yüksek Sözleşmeci Taraf, ancak durumun gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülüklere ters düşmemek koşuluyla bu Sözleşmede öngörülen yükümlülüklerle aykırı tedbirler alabilir.

2. Yukarıdaki hüküm, meşru savaş fiilleri sonucunda meydana gelen ölüm hali dışında, 2. maddede ile 3. ve 4. maddeler (fıkra 1) ve 7. maddeyi hiçbir suretle ihlale mezun kılmaz.

3. Bu maddeye göre aykırı tedbirler alma hakkını kullanan her Yüksek Sözleşmeci Taraf, alınan tedbirler ve bunları gerektiren nedenler hakkın-

da Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tam bilgi verir. Bu Yüksek Sözleşmeci Taraf, sözü geçen tedbirlerin yürürlükten kalktığı tarihi de Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirir.

Madde 16: Yabancıların siyasal etkinliklerinin kısıtlanması

10, 11 ve 14. maddelerin hiçbir hükmü, Yüksek Sözleşmeci Tarafların yabancıların siyasal etkinliklerini sınırlamalarına engel sayılmaz.

Madde 17: Hakların kötüye kullanımının yasaklanması

Bu Sözleşme hükümlerinden hiçbiri, bir devlete, topluluğa veya kişiye, Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerin yok edilmesine veya burada öngörüldüğünden daha geniş ölçüde sınırlamalara uğratılmasına yönelik bir etkinliğe girişme ya da eylemde bulunma hakkını sağlar biçimde yorumlanamaz.

Madde 18: Hakların kısıtlanmasının sınırları

Bu Sözleşmenin hükümleri gereğince, sözü edilen hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamalar ancak öngörülen amaçlar için uygulanabilir.

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ 1. PROTOKOL

11. protokol ile yeniden düzenlenen metin

20 Mart 1952'de Paris'te imzalanan bu protokol, 18 Mart 1954'de yürürlüğe girdi. Türkiye, protokolu 18 Mayıs 1954'de onayladı. (R.G. 19 Mart 1954-8662) Bu protokolla, Sözleşmeye, “Mülkiyet hakkı”, “Eğitim ve öğrenim hakkı” ve “Serbest seçim yapma hakkı” eklendi. Türkiye, protokolu onaylarken, eğitim ile ilgili 2. madde-sine çekince koyarak, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Yasası kurallarının saklı tutulduğunu belirtti.

(İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye Ek Protokol Paris, 20.III.1952)

Roma'da 4 Kasım 1950 tarihinde imza edilmiş bulunan İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin (aşağıda “Sözleşme” diye anılmıştır) birinci bölümünde belirtilenler dışında bazı hak ve özgürlüklerin ortak güvenceye bağlanmasını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almayı kararlaştırarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1: Mülkiyetin korunması

Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez.

Madde 2: Eğitim hakkı

Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılmaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneyeceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir.

Madde 3: Serbest seçim hakkı

Yüksek Sözleşmeci Taraflar, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını sağlayacak şartlar içinde makul aralıklarla gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler.

**AVRUPA İNSAN HAKLARI
SÖZLEŞMESİ 4. PROTOKOL**

11. protokol ile yeniden düzenlenen metin

16 Eylül 1963'de Strasbourg'da imzalanan bu protokol, 2 Mayıs 1968'de yürürlüğe girdi. Türkiye, protokole 23 Şubat 1994 tarih ve 3975 sayılı yasayla katıldı. Bu protokolle, Sözleşmeye, "Özel hukuk ilişkilerinden doğan yükümlülük nedeniyle kişi özgürlüğünü kısıtlama yasağı", Serbest dolaşım ve yerleşme hakkı", "Vatandaşların sınırdaşı edilmesi ve ülkeye girmelerinin engellenmesi yasağı", "yabancıların topluca sınır dışı edilmeleri yasağı" hakları eklendi.

İnsan Haklarının Ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme İle Bu Sözleşme'ye Ek Birinci Protokol'de Tanınmış Bulunan Haklardan Ve Özgürlüklerden Başka Hak Ve Özgürlükler Tanıyan Protokol No: 4 Strasbourg, 16.Ix.1963

11. Protokol ile değiştirilen ve yeniden düzenlenen metin

Bu Protokol'un imzacıları, Avrupa Konseyi üyesi hükümetler,

Roma'da 4 Kasım 1950 tarihinde imza edilmiş bulunan İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına ilişkin Sözleşmenin (aşağıda "Sözleşme" diye anılmıştır) birinci bölümünde ve 20 Mart 1952 tarihinde Paris'te imzalanmış olan Sözleşme'ye Ek Birinci Protokol'ün 1'den 3'e kadarki maddelerinde tanınmış bulunanlardan başka bazı hak ve özgürlüklerin ortak güvenceye bağlanmasını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almayı kararlaştırarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1: Borçtan dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı

Hiç kimse, yalnızca akdi ilişkiden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememiş olmasından dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

Madde 2: Serbest dolaşım özgürlüğü

1. Bir devletin ülkesi içinde usulüne uygun olarak bulunan herkes, orada serbestçe dolaşma ve ikametgahını seçebilme hakkına sahiptir.

2. Herkes, kendi ülkesi de dahil, herhangi bir ülkeyi terk etmekte serbesttir.

3. Bu haklar, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlık ve ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler olarak ve yasayla öngörülmüş sınırlamalara tabi tutulabilir.

4. Bu maddenin 1. fıkrasında sayılan haklar, belli yerlerde, yasayla konmuş ve demokratik bir toplumda kamu yararının gerektirdiği sınırlamalara tabi tutulabilir.

Madde 3: Vatandaşların sınır dışı edilmeleri yasağı

1. Hiç kimse, tek başına ya da toplu olarak, uyruğu bulunduğu devletin ülkesinden sınır dışı edilemez.

2. Hiç kimse, uyruğu bulunduğu devletin ülkesine girme hakkından yoksun bırakılamaz.

Madde 4: Yabancıların topluca sınır dışı edilmeleri yasağı

Yabancıların toplu olarak sınır dışı edilmesi yasaktır.

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

6. PROTOKOL

**(Ölüm Cezasının Kaldırılmasına Dair Protokol No: 6
Strasbourg, 28.Iv.1983)**

11. Protokol ile değiştirilen ve yeniden düzenlenen metin

Roma'da 6 Kasım 1950'de imzalanan İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına ilişkin Sözleşme'yi (aşağıda "Sözleşme" diye anılmıştır) imzalayan Avrupa Konseyi üyesi devletler,

Avrupa Konseyi üyesi devletlerin birçoğunda yer alan gelişmelerin ölüm cezasının kaldırılması yolunda genel bir eğilimi ifade ettiğini göz önünde bulundurarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1: Ölüm cezasının kaldırılması

Ölüm cezası kaldırılmıştır. Hiç kimse bu cezaya çarptırılamaz ve idam edilemez.

Madde 2: Savaş zamanında ölüm cezası

Bir devlet, yasalarında, savaş veya yakın savaş tehlikesi zamanında işlenmiş olan fiiller için ölüm cezasını öngörebilir; bu ceza, ancak ya-

sanın belirlediği hallerde ve onun hükümlerine uygun olarak uygulanabilir. İlgili devlet, söz konusu yasanın bu duruma ilişkin hükümlerini Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirir.

Madde 3: Askıya alınma yasası

Sözleşmenin 15. maddesine dayanılarak bu Protokol'un hükümleri ihlal edilemez.

Madde 4: Çekince koyma yasağı

Sözleşme'nin 57. maddesine dayanılarak bu Protokol'un hükümleriyle ilgili hiçbir çekince konulamaz.

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

7. PROTOKOL

11. protokol ile yeniden düzenlenen metin

22 Kasım 1984'de Strasbourg'da imzalanan bu protokol, 1 Kasım 1988'de yürürlüğe girdi. Protokol, Türkiye tarafından 19 Ekim 1992'de imzalandı, 23 Şubat 1994 gün ve 3975 sayılı yasa ile onaylanması uygun bulundu ve 9 Haziran 1994 tarihinde Bakanlar Kurulu'nca onaylandı. Bu protokol ile "bir ülkede yasal olarak bulunan yabancıların keyfi surette sınırışı edilmesi yasağı", "bir suçtan hüküm giyen kimsenin üst mahkemeye başvurma hakkı", "haksız hüküm giyen kişiye tazminat ödenmesi", "aynı suçtan dolayı yeniden yargılanma yasağı" ve "evlilikte eşlerin hak eşitliği" hakları getirildi.

İnsan Haklarının Ve Temel Özgürlüklerinin

**Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek
Protokol No: 7 Strasbourg, 22.XI.1984**

4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanan İnsan Haklarını ve Ana Özgürlüklerini Koruma Sözleşmesi (bundan böyle "Sözleşme" diye anılmıştır) yoluyla belirli hak ve özgürlüklerin ortak güvenceye bağlanmasını sağlamak için daha ileri adımlar atmayı kararlaştıran burada imzası bulu-

nan Avrupa Konseyi üyesi ülkeler;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1: Yabancıların sınır dışı edilmelerine ilişkin usulü güvenceler

1. Bir devlet ülkesinde kurallara uygun olarak ikamet eden bir yabancı, yasaya uygun şekilde verilmiş bir kararın uygulanması dışında sınır dışı edilemez ve

a. sınır dışı edilmesine karşı gerekçeleri öne sürebilmesine,

b. durumunu yeniden inceletmeye,

c. yukarıdaki amaçlarla, yetkili bir merci önünde veya bu merci tarafından tayin edilecek biri ya da binleri önünde temsil ettirmesine, izin verilecektir.

2. Sınır dışı edilmenin kamu düzeni yararı ya da ulusal güvenlik nedenleri açısından gerektiği hallerde, bir yabancı, yukarıdaki 1. maddenin (a), (b) ve (c) bentlerinde öngörülen haklarını kullanmadan sınır dışı edilebilir.

Madde 2: Cezai konularda iki dereceli yargılanma hakkı

1. Bir mahkeme tarafından cezai bir suçtan mahkum edilen her kişi, mahkumiyet ya da ceza hükmünü daha yüksek bir mahkemeye yeniden inceletme hakkını haiz olacaktır. Bu hakkın kullanılması, kullanılabilme gerekçeleri de dahil olmak üzere, yasayla düzenlenir.

2. Bu hakkın kullanılması, yasada düzenlenmiş haliyle az önemli suçlar bakımından ya da ilgili- nin birinci derece mahkemesi olanak en yüksek mahkemede yargılan dışı veya beraatini müteakip bunun temyiz edilmesi üzerine verilen mahkumiyet hallerinde istisnaya tabi tutulabilir.

Madde 3: Adli hata halinde tazminat hakkı

Bir kişinin, kesin bir kararla cezai bir suçtan mahkum edilmesi ve sonradan yeni veya yakın zamanda keşfedilmiş bir delilin kesinlikle yanlış bir adalet uygulaması olduğunu göstermesi veya kişinin affedilmesi nedeniyle cezai kararın iptal edilmesi halinde, bilinmeyen delilin açıklanmamış olmasının tamamen veya kısmen o kişiye atfedildiğinin ispatlandığı haller dışında, böyle bir mahkumiyet sonucunda cezaya maruz kalan kişi ilgili devletin yasası ve uygulamasına göre tazmin edilecektir.

Madde 4: Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama hakkı

1. Hiç kimse bir devletin ceza yargılaması usulüne ve yasaya uygun olarak kesin bir hükümle mahkum edildiği ya da beraat ettiği bir suçtan dolayı aynı devletin yargısal yetkisi altındaki yargılama usulleri çerçevesinde yeniden yargılanamaz veya mahkum edilemez.

2. Yukarıdaki fıkra hükümleri, yeni veya yakın zamanda ortaya çıkarılan delillerin veya önceki muamelelerde davanın sonucunu etkileyebilecek esaslı bir kusurun varlığı durumunda, ilgili devletin ceza yargılaması usulü ve yasasına uygun olanak davanın yeniden açılmasını engellemez.

3. Sözleşmenin 15. maddesi çerçevesinde bu madde ile demiş olunan yükümlülöklere aykırı hiçbir tedbir alınamaz.

Madde 5: Eşler arasında eşitlik

Eşler evlilikte, evlilik süresince ve evliliğın sona ermesi durumunda, kendi aralarında ve çocukları ile ilişkilerinde bir medeni haklar ve sorum-

luluklardan eşit şekilde yararlanırlar. Bu madde devletlerin çocuklar yararına gereken tedbirleri almalarını engellemez.

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

12. PROTOKOL

(İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye Ek 12 Numaralı Protokol Roma, 4.XI.2000)

İşbu Protokolün altında imzası bulunan Avrupa Konseyi Üyesi Devletler,

Tüm insanların hukuk önünde eşit oldukları ve hukuk tarafından eşit derecede korunma hakkına sahip oldukları temel ilkesinden hareketle;

4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanan İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme (bundan sonra "Sözleşme" olarak anılanacaktır) aracılığıyla ayrımcılığın genel olarak yasaklanmasını birlikte yerine getirerek, herkesin eşit olmasını sağlamak için yeni tedbirler alma kararlılığında olarak;

Ayrımcılık yapılmaması ilkesinin, alınacak tedbirlerin objektif ve makûl bir gerekçeye dayanması şartıyla, Taraf Devletleri tam ve etkin bir eşitlik sağlamak üzere tedbir almaktan alıkoymadığını vurgulayarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1: Ayrımcılığın genel olarak yasaklanması

1- Yasa ile öngörülmüş olan tüm haklardan yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasî veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensup olma, servet, doğum veya herhangi bir diğer statü bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır.

2- Hiç kimse, hangisi olursa olsun hiçbir kamu makamı tarafından özellikle 1. fıkrada belirtilen gerekçelere dayalı bir ayrıma maruz bırakılmaz.

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

13. PROTOKOL

Türkiye, idam cezasının barış zamanı dışında, savaş ve savaş tehlikesi halinde de kaldırılmasını öngören Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 13. protokolünü 9 Ocak 2004'de imzaladı.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 21 Şubat 2002 tarihinde, "AİHS'nin ölüm cezasının her koşulda kaldırılmasını düzenleyen 13 numaralı protokolü" nü kabul etti. 3 Mayıs 2002'de Vilnius'te Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin imzasına açılan Protokol, yürürlüğe girmesi için gerekli olan asgari 10 ülkede onay sürecinin tamamlanması koşulunun yerine getirilmesiyle 1 Temmuz 2003'de yürürlüğe girdi.

Türkiye; Rusya, Ermenistan ve Azerbaycan ile birlikte, Avrupa Konseyi'nin, 13. protokole bugüne kadar imza atan üye ülkeleri arasında yer alıyordu.

Avrupa Konseyi nezdindeki daimi temsilci Büyükelçi Numan Hazar, Strasbourg'da düzenlenen törenle, protokole Türkiye adına imza attı.

Türkiye, AİHS'nin barış zamanında idam cezasının kaldırılmasını öngören 6. protokolünü, 15 Ocak 2003 tarihinde imzalamıştı. 26 Haziran 2003 tarih ve 4913 sayılı yasayla onaylanması uygun bulunan 6. Protokol, Bakanlar Kurulu'nun 17 Eylül 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2003/6069 sayılı kararıyla onaylanmıştı.

(Ölüm cezasının her koşulda kaldırılmasını öngören, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Sözleşmesi'ne Ek 13 Nolu Protokol (Vilnius - 3.5.2002)

Aşağıda imzası bulunan Avrupa Konseyine üye devletler;

Hayat hakkının, demokratik toplumun temel değeri olduğunu ve ölüm cezasının kaldırılmasının, bu hakkın korunması ve tüm insanların doğuştan gelen onurunun bütünüyle tanınması için elzem olduğu inancıyla,

4 Kasım 1950’de Roma’da imzalanan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme (bundan sonra “Sözleşme” olarak atıfta bulunulacaktır) tarafından garanti altına alınan hayat hakkının korunmasının daha da güçlendirilmesi isteğiyle,

28 Nisan 1983’te Strasburg’da imzalanan Ölüm Cezasının Kaldırılmasına ilişkin 6 nolu Protokol’ün, savaş veya yakın savaş tehlikesi zamanında işlenmiş olan fiiller için ölüm cezasını dışlamadığını kaydederek,

Ölüm cezasını tüm koşullarda ortadan kaldırmaya yönelik son adımların atılması kararlılığıyla,

Aşağıdaki konularda anlaşmışlardır:

Madde 1: Ölüm cezasının kaldırılması

Ölüm cezası kaldırılmıştır. Hiç kimse bu cezaya çarptırılamaz ve idam edilemez.

Madde 2: Tadil yasağı

Sözleşmenin 15. maddesine dayanılarak bu Protokol’ün hükümleri hiçbir surette tadil edilemez.

Madde 3: Çekince koyma yasağı

Sözleşme’nin 57. maddesine dayanılarak bu Protokol’ün hükümleriyle ilgili hiçbir çekince konulamaz.

KAYNAKLAR

Prof. Dr. Feyyaz GÖLCÜKLÜ - Prof. Dr. A.Şeref GÖZÜBÜYÜK, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ve Uygulaması**, Turhan Kitabevi, Ankara, 1998

Doç. Dr. Şeref ÜNAL, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi**, TBMM Basımevi, Ankara, 1995

**5. İŞKENCE VE DİĞER ZALİMANE GAYRIİNSANİ
VEYA KÜÇÜLTÜCÜ MUAMELE VEYA CEZAYA
KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ
(10 Aralık 1984)**

(Sözleşme 26.06.1987.tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, 21.04.1988 tarihli ve 3411 sayılı yasanın verdiği yetkiye dayanarak, 16.06.1988 tarihinde onaylamıştır. Resmi.Gazete, 10.08.1988)

Bu Sözleşmeye Taraf olan Devletler;

Birleşmiş Milletler Antlaşmasında ilan edilen ilkelere uygun olarak insanlık aleminin tüm mensuplarının eşit ve vazgeçilmez haklarının tanınmasının, dünyada hürriyetin, adaletin ve barışın temelini oluşturduğunu düşünerek,

Bu hakların, kişinin haysiyetine bağlı olarak meydana geldiğini kabul ederek,

Devletlerin Birleşmiş Milletler Antlaşması ve özellikle 55'inci madde gereğince İnsan Hakları ve Ana Hürriyetlerine saygıyı dünyada yaymak ve bunlara uyma yükümlerini düşünerek,

Hiç kimsenin işkence veya zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezaya tabi tutulmamasını öngören, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 5 ve Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddelerini dikkate alarak,

Genel Kurul tarafından 9 Aralık 1975 tarihinde kabul edilen, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Tabi Tutulan Kimselerin Korunmaları Hakkında Beyanname'yi keza dikkate alarak,

Bütün dünyada işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezaya karşı mücadeleyi daha etkinleştirmeyi arzularak,

Aşağıdaki maddeler üzerinde anlaşmışlardır.

KISIM I

Madde 1:

1. Sözleşme amaçlarına göre, “ işkence “ terimi, bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözeten herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatiyle uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırıp veren bir fiil anlamına gelir. Bu yalnızca yasal müeyyidelerin uygulanmasından doğan, tabiatında olan veya arızı olarak husule gelen acı ve ızdırabı içermez.
2. Bu madde, konu hakkında daha geniş uygulama hükümleri ihtiva eden herhangi uluslararası bir belge veya milli mevzuata helal getirmez.

Madde 2:

1. Sözleşmeye Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde işkence olaylarını önlemek için etkili kanuni, idari, adli veya başka tedbirleri alacaktır.
2. Hiçbir istisnai durum, ne harp hali ne de bir harp tehdidi, dahili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hal, **işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez.**
3. Bir üst görevlinin veya bir kamu merciinin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilemez.

Madde 3:

1. Hiçbir Taraf Devlet bir şahsı, işkence ye tabi tutulacağı tehlikesinde olduğuna dair esaslı sebeplerin bulunduğu kanaatini uyandıran başka devlete geri göndermeyecek, sınır dışı etmeyecek veya iade etmeyecektir.
2. Bu gibi esaslı sebeplerin bulunup bulunmadığını tayin maksadıyla, yetkili merciler, sözkonusu devlette mümkün olduğu kadar sistemli biçimde yaygın, açık seçik ve kütleli insan hakları ihlalleri bulunup bulunmadığı dahil tüm ilgili hususları göz önünde tutacaktır.

Madde 4:

1. Her Taraf Devlet, tüm işkence eylemlerinin **kendi ceza kanununa göre suç olmasını sağlayacaktır.** Aynı şekilde, işkence yapmaya teşebbüs ve işkenceye iştirak veya suç ortaklığı yapan şahsın fiili suç sayılacaktır.
2. Her Taraf Devlet, **fiilleri ağırlıklarını dikkate alarak uygun müeyyidelerle cezalandıracaktır.**

Madde 5:

1. Her Taraf Devlet, aşağıdaki hallerde, 4. maddede zikredilen suçlar üzerinde kendi yetkisini tesis etmek için gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.
 - a) Suçlar yetkisi altındaki ülkelerde veya bu Devlete kayıtlı bir gemi veya uçakta işlenmişse,
 - b) İtham olunan sanık bu Devlet uyruklığında ise,
 - c) İşkence suçu mağduru bu Devletin uyruklığında olup, bu Devletin uygun görmesi halinde,

2. Aynı şekilde her Taraf Devlet, itham olunan şahsın kendi yetkisi altındaki ülkelerde bulunması ve bu şahsı 8. maddeye uygun olarak bu maddenin 1. paragrafında zikredilen Devletlerden herhangi birisine iade etmediği takdirde kendi yetkisini tesis etmek için lüzumlu olabilecek tedbirleri alacaktır.

3. Bu Sözleşme iç hukuka uygun olarak uygulanan herhangi bir ceza yetkisini bertaraf etmemektedir.

Madde 6:

1. Kendisinde mevcut bilgilerin incelenmesini müteakip, tatmin olması üzerine, şartlar gerektiriyor ise, 4. maddede zikredilen herhangi bir suç işlediği iddia edilen şahsın ülkesinde bulunduğu herhangi bir Sözleşmeye Taraf Devlet bu şahsı tutuklayacak veya hazır bulunmasını sağlayacak diğer hukuki tedbirleri alacaktır. Tutuklama ve öteki hukuki tedbirler, bu Devlet kanununda öngörüldüğü şekilde sağlanacak ancak sadece herhangi bir ceza veya iade kovuşturmasının başlatılmasına imkan sağlayacak kadar devam edebilecektir.

2. Bu Devlet derhal olayların bir ön soruşturmasını yapacaktır.

3. Bu maddenin 1. paragrafına uygun şekilde tutuklanan her şahıs, uyruğunda olduğu Devletin, vatansız ise mutad olarak ikamet ettiği Devletin uygun en yakın temsilcisi ile derhal haberleşmesine yardımcı olunacaktır.

4. Bir Devlet, bu maddeye uygun olarak, bir şahsı tutukladığında 5. maddenin 1. paragrafında atıf yapılan Devletlere derhal şahsın tutuklandığını ve tutuklanmasını gerektiren şart-

ları bildirecektir. Bu maddenin 2. paragrafında öngörülen ön soruşturma işlemini tamamlayan Devlet vardığı sonuçları bu Devletlere hemen bildirecek ve yetkisini kullanıp kullanmayacağını da belirtecektir.

Madde 7:

1. Yetkisi altındaki ülkelerde 4. maddede zikredilen herhangi bir suç işlediği iddia olunan bir şahsın bulunduğu Taraf Devlet, 5. maddedeki halleri teemmül ettikten sonra, sanığı iade etmediği takdirde, kovuşturma amacıyla dosyayı yetkili mercilerine intikal ettirecektir.

2. Bu merciler, o Devletin kanunları gereğince ciddi nitelikte diğer herhangi bir suç olayında olduğu gibi aynı şekilde karar alacaklardır. 5. maddenin 2. paragrafında atf yapılan hallerde kovuşturma ve mahkumiyet için gerekli delil ölçüleri 5. maddenin, 1. paragrafındaki hallerde uygulananlardan hiçbir şekilde daha az kesin olmayacaktır.

3. 4'üncü maddede zikredilen suçlardan herhangi birisi ile ilgili olarak hakkında kovuşturma yapılan herhangi bir şahsa, kovuşturmanın tüm safhalarında adil muamele garanti edilecektir.

Madde 8:

1. Taraf Devletler arasında mevcut herhangi bir suçluların iadesi sözleşmesinde, 4. maddede zikredilen suçlar, **iade edilebilir suçlar meyanında kabul edilecektir.** Taraf Devletler bu gibi suçları aralarında yapılacak bir suçluların iadesi sözleşmesine iade edilir suçlar olarak dahil etmeyi yükümlenmişlerdir.

2. İadeyi bir sözleşmenin mevcudiyeti şartına bağlayan bir Taraf Devlet aralarında iade sözleşmesi olmayan sözleşmeye Taraf diğer bir Devletten iade için talep aldığı takdirde, bu suçlarla ilgili olarak bu Sözleşmeyi iade için bir hukuki temel olarak düşünebilir. İade, talep edilen Devlet kanununun diğer şartlarına tabi olacaktır.

3. İadeyi bir sözleşmenin bulunması şartına bağlamayan Taraf Devletler talep olunan Devletin kanunu tarafından öngörülen şartlara bağlı olarak aralarında bu suçları iade edilir suçlar sayacaklardır.

4. Bu suçlar, Taraf Devletler arasında iade amacıyla sadece meydana geldikleri yerde değil, fakat aynı zamanda 5. maddenin 1. paragrafına göre Devletlerin yetkilerini tesis etmeleri istenilen ülkelerinde de işlenmiş gibi işleme tabi tutulacaktır.

Madde 9:

1. 4. maddede zikredilen suçlardan herhangi biri dolayısıyla yürütülen kovuşturmalara ilgili olarak, kovuşturma için gerekli tüm delillerin sunulması dahil Taraf Devletler birbirine en geniş adli yardımı sağlayacaklardır.

2. Taraf Devletler, bu maddenin 1. paragrafı gereğince yükümlülüklerini, aralarında mevcut olabilecek herhangi bir karşılıklı adli yardım sözleşmesine uygun olarak yerine getireceklerdir.

Madde 10:

1. Her Taraf Devlet, işkencenin yasaklanmasına dair eğitim ve bilginin kanun uygulayıcı personel, sivil veya askeri, tıbbi personel, kamu görevlileri ve herhangi bir şekilde tutaklanan, nezarete alınan veya hapsedilen (cezaevine konulan) herhangi bir şahsın tutuklanması, sorgulanması veya muamelesiyle ilgilenebilecek diğer şahısların eğitim programına dahil edilmesini sağlayacaktır.

2. Her Taraf Devlet, bu gibi kişilerin görev ve yetkilerine dair yayınlanan kurallar veya talimatlara bu yasaklamayı da dahil edecektir.

Madde 11:

Her Taraf Devlet, işkence olaylarını önlemek amacıyla, yetkisi altındaki ülkelerde herhangi bir şekilde tutuklanan, nezarete alınan veya hapsedilen kişilerin tutuklanması ve tabii tutulacağı muamele ile ilgili düzenlemeleri ve bunlara ait sorgulama kurallarını, talimatları, yöntemleri ve uygulamaları sistematik şekilde gözden geçirecektir.

Madde 12:

Her Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde bir işkence eyleminin işlendiğine inanmak için ciddi sebepler mevcut olan her halde, yetkili mercilerin derhal ve tarafsız soruşturma yürütmelerini sağlayacaktır.

Madde 13:

Her Taraf Devlet, kendi yetkisi altındaki ÷lke-lerde işkenceye maruz kaldığını iddia eden herhangi bir şahsın yetkili mercileri şikayet hakkını ve davasının bu mercilerle hemen ve tarafsızca incelenmesini sağlayacaktır. **Şikayetçinin ve tanıkların şikayet veya şahadetin bir sonucu olarak, tüm fena muamele veya tehdide karşı korunmalarını sağlamak için önlemler alınacaktır.**

Madde 14:

1. Her Taraf Devlet kendi hukuk sistemi dahilinde işkence eylemi **mağdurunun zararının karşılanması ve mümkün olan rehabilitasyon imkanları dahil uygulanabilir, adil ve yeterli bir tazminat hakkına sahip olmasını temin edecektir.** İşkence eylemi sonucu mağdurun ölmesi halinde bakmakla yükümlü olduğu muhtaçları tazminat almaya yetkili olacaklardır.

2. Bu madde, mağdurun veya diğer şahısların milli kanuna göre mevcut olabilecek tazminat hakkını hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

Madde 15:

Her Taraf Devlet *işkence yapılarak alındığı tespit olunan herhangi bir ifadenin, işkence yapmakla itham olunan kişi aleyhinde delil olarak kullanılması* hariç, herhangi bir kovuşturmada delil olarak kabul edilmemesini sağlayacaktır.

6. İŞKENCENİN VE GAYRİ İNSANİ YA DA KÜÇÜLTÜCÜ CEZA VEYA MUAMELENİN ÖNLENMESİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

(Bu Sözleşme, Türkiye tarafından 11.01.1998 de imzalanmış ve 31.05.1963 tcarih ve 244 sayılı kanun madde 3 ve 5 hükümlerine göre, Bakanlar Kurulu tarafından , 26.02.1988’de onaylanmıştır. Resmi Gazete:27.02.1988)

Strasbourg, 26. XI. 1987

Gayri resmi tercümedir

DİBAÇE

Aşağıda imzaları bulunan Avrupa Konseyi üyesi devletler, İnsan Haklarının ve Temel özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme hükümlerini dikkate alarak;

Aynı Sözleşmenin, “hiç kimse işkenceye veya gayri insani veya küçültücü ceza veya muameleye tabi tutulmayacaktır” şeklindeki 3. maddesini hatırd tutarak;

3. Madde ihlallerinin mağdurları olduklarını iddia eden kişilerle ilgili olarak bu Sözleşmede öngörülen mekanizmanın işlemekte olduğunu kaydederek;

Hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin işkence ve gayri insani ya da küçültücü ceza veya muameleye karşı korunmalarının, ziyaretlere dayanan, önleyici nitelikte, adli olmayan yollarla kuvvetlendirilebileceğine kani olarak;

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır:

Bölüm I

Madde 1: (İşkenceyi İzleme Komitesinin Yetkileri)

İşkencenin ve gayri insani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesi için bir Avrupa Komitesi teşkil olunacaktır. (bundan sonra “Komite” olarak anılacaktır). Komite, ziyaretler yapmak suretiyle, hürriyetinden yoksun bırakılan kişilere yapılan muameleyi, gerekli ise bu

gibi kişilerin işkence ve gayri insani ya da küçültücü ceza veya muameleden korunmalarının kuvvetlendirilmesi amacıyla inceleyecektir.

Madde 2: (İşkence suçunda taraf devletin izlemelere izin verme yükümlülüğü)

Her bir Taraf, bu Sözleşmeye uygun olarak, yetkili olduğu ve bir kamu makamı tarafından hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin bulunduğu herhangi bir yere ziyaretler yapılmasına izin verecektir.

Madde 3: (Ortaklaşa hareket etme yükümlülüğü)

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, Komite ve ilgili Tarafın yetkili milli makamları birbirleriyle işbirliği yapacaklardır.

Bölüm II

Madde 4: (İşkenceyi izleme komitesinin oluşumu, üyelerin niteliği ve bağımsızlığı)

1. Komite, Tarafların sayısına eşit sayıda üyelerden oluşacaktır.
2. Komite üyeleri, Sözleşmenin kapsadığı alanlarda insan hakları konusunda yetkileriyle tanınan veya mesleki deneyimi olan yüksek ahlaki karaktere sahip kişiler arasından seçilecektir.
3. Komitenin iki üyesi aynı devletin vatandaşı olmayacaktır.
4. Üyeler kendi kişisel sıfatları ile görev yapacaklar, bağımsız ve tarafsız olacaklar, ve Komiteye etkin şekilde hizmet vermeye hazırlardır.

Madde 5: (Üyelerin tespiti, seçimi ve görev süresi)

1. Komite üyeleri, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Bürosu tarafından hazırlanacak isim listesinden Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından mutlak çoğunlukla seçilecektir; tarafların Parlamenter Meclisteki milli heyetleri, asgari ikisi kendi vatandaşı olan, üç aday gösterecektir.

2. Arızı olarak boşalan üyelikler için aynı usul takip edilecektir.

3. Komite üyeleri dört yıllık süre için seçilecektir. Üyeler sadece bir kez yeniden seçilebilirler. Bununla birlikte, ilk seçimde seçilen üyelere üçüncü yıl süresi, iki yıl sonunda bitecektir. Görev süreleri ilk iki yıllık süre sonunda bitecek üyeler Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından ilk seçimin tamamlanmasından hemen sonra kura ile tayin olunacaktır.

Madde 6: (İşkenceyi izleme komitesinin toplantıları, çalışma usulleri)

1. Komite gizli olarak toplanacaktır. Toplantı için yeterli üye sayısı Komite üyelerinin çoğunluğuna eşit olacaktır. Komite kararları, 10. maddenin 2. fıkrası saklı kalmak kaydıyla, mevcut üyelerin çoğunluğu ile alınacaktır.

2. Komite, çalışma tüzüğünü kendi hazırlayacaktır.

3. Komitenin Sekreteryaya hizmetleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından sağlanacaktır.

Bölüm III

Madde 7: (İşkence suçuyla mücadele amaçlı ziyaretler)

1. Komite, 2. maddede belirtilen yerlere ziyaretler düzenleyecektir. Devrevi ziyaretlerden ayrı olarak; Komite şartların gerektirmekte olduğunu gördüğü takdirde, bu nitelikte başka ziyaretler de düzenleyebilir.

2. Genel bir kural olarak, ziyaretler en az iki Komite üyesi tarafından yapılacaktır. Komite, gerekli gördüğü takdirde, uzmanlardan ve tercümanlardan yararlanacaktır.

Madde 8: (Komite üyelerine tanınan imtiyaz ve muafiyetler, gözlemleri)

1. Komite, ilgili Taraf Hükümetine ziyaret yapma niyetini bildirecektir. Bu bildirimden sonra Komite, 2. maddede belirtilen herhangi bir yeri, herhangi bir zamanda ziyaret edebilir.

2. Taraf ülke, Komiteye görevini ifa etmesi için aşağıdaki kolaylıkları sağlayacaktır :

a) Ülkesine giriş ve kısıtlama olmaksızın seyahat hakkı;

b) Hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin buldukları yerler hakkındaki tüm bilgilerin sağlanması;

c) Hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin bulunduğu her türlü yere, buralarda kısıtlama olmadan dolaşma hakkı dahil olmak üzere, sınırsız giriş;

d) İlgili tarafın elinde olup da, Komitenin görevini yapması için gerekli olan diğer bilgilerin sağlanması. Bu gibi bilgilerin istenmesinde, Komite, milli hukuk ve mesleki ahlakın uygulanabilir kurallarını dikkate alacaktır.

3. Komite, hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerle özel olarak görüşebilir.

4. Komite, ilgili bilgi verebileceğine inandığı herhangi bir kişi ile serbestçe muhabere edebilir.

5. Komite, gerekiyorsa, ilgili tarafın yetkili makamlarına gözlemlerini derhal bildirebilir.

Madde 9: (İzlemeleri engelleme yasağı, özel durumlar ve itirazların giderilmesi)

1. İstisnai şartlarda, ilgili Tarafın yetkili makamları, Komite tarafından teklif olunan belirli bir ziyaret yerine veya ziyaret zamanına karşı Komiteye girişimde bulunabilirler. Bu gibi girişimler, yalnızca, milli savunma, kamu güvenliği, kişilerin hürriyetlerinden yoksun bırakıldıkları yerlerde ciddi karışıklık, bir kişinin sağlık durumu veya ciddi bir suça taalluk eden acil bir sorgulamanın yürütülüyor olması gerekçeleriyle yapılabilir.

2. Bu gibi girişimleri takiben, Komite ve ilgili Taraf, durumu açıklığa kavuşturmak ve Komitenin görevini süratle yerine getirmesini sağlayacak düzenlemeler üzerinde mutabık kalmak üzere hemen yekdiğeri ile danışmalara girişecektir. Bu düzenlemeler, Komitenin ziyaret etmeyi önerdiği herhangi bir şahsın başka bir yere nakledilmesini kapsayabilir. Ziyaret yapıncaya kadar ilgili Taraf, Komiteye alakalı kişi hakkında bilgi sağlayacaktır.

Madde 10: (İzleme raporları taraf devletle görüşme ve açıklamalar)1. Her ziyaretten sonra Komite, ilgili Tarafın sunabileceği gözlemleri de dikkate alarak, ziyaret sırasında tespit ettiği vakıalar hakkında bir rapor düzenleyecektir. Komite, ge-

rekli gördüğü takdirde tavsiyelerine de yer verebileceği raporunu ilgili Tarafa gönderecektir. Komite, ilgili Taraf ile, hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin daha iyi korunmaları konusunda gerekli ise önerilerde bulunmak maksadıyla, danışmalarda bulunabilir.

2. İlgili Taraf işbirliği yapmadığı, ya da Komitenin tavsiyeleri ışığında durumun iyileştirilmesini reddettiği takdirde, Komite, ilgili Tarafa görüşlerini bildirme imkanının verilmesini müteakip, üyelerinin üçte-iki çoğunluğu ile, konu hakkında kamuya bir açıklama yapılmasına karar verebilir.

Madde 11: (İzleme komitesi raporlarının içeriği ve yayımlanması sorunu)

1. Komite tarafından ziyaret ile ilgili olarak toplanan bilgiler, Komite raporu ve ilgili Taraf ile danışmalar gizli olacaktır.

2. Komite, ilgili Tarafın talep etmesi halinde, ilgili tarafın yorumları ile birlikte raporunu yayınlayacaktır.

3. Bununla birlikte, ilgili şahsın açık rızası olmaksızın hiçbir şahsi bilgi yayınlanmayacaktır.

Madde 12: (Yıllık genel rapor)

Komite, 11. maddede yer alan gizlilik kurallarına bağlı olarak, her yıl faaliyetleri konusunda Bakanlar Komitesine bir genel rapor sunacak, bu rapor Parlamenter Meclise de gönderilecek ve kamuya açıklanacaktır.

Madde 13: (Komite üyeleri ve görevlilerin sır saklama zorunluluğu)

Komite üyeleri, Komiteye yardım eden uzman ve diğer şahıslar, görevleri sırasında ve görevlerinin sona ermesini müteakip, görevlerinin yerine getirilmesi sırasında edindikleri bilgilerin ve öğrendikleri vakıaların gizliliğini muhafaza etmekle yükümlüdürler.

Madde 14: (Uzmandan yararlanma ve uzmanın hakları)

1. Komiteye yardım eden kişilerin isimleri, 8. maddenin 1. fıkrası gereğince yapılacak bildirimde belirtilecektir.
2. Uzmanlar, Komitenin talimatı ve yetkisi altında faaliyet göstereceklerdir. Bunlar, bu Sözleşmenin kapsadığı alanlarda özellikle bilgi ve deneyim sahibi olacaklar ve Komite üyeleri gibi aynı şekilde bağımsızlık, tarafsızlık ve hizmete hazır bulunma kurallarıyla bağlı olacaklardır.
3. Bir Taraf, istisnai olarak, Komiteye yardım eden herhangi bir uzman veya başka bir şahsın, ülkesinde bir yere yapılacak ziyarette yer almasına müsaade edilmeyebileceğini beyan edebilir.

7. 1982 TARİHLİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

Kanun Numarası : 2709; Kabul Tarihi : 18/10/1982
Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 09/11/1982
Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 17863 Mükerrer

Başlangıç (Değişik: 23.7.1995-4121/1 Md.)

Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki **temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak** millî kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde **onurlu bir hayat sürdürme** ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

Topluca Türk vatandaşlarının millî gurur ve iftiharlarda, millî sevinç ve kederlerde, millî varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, **birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla** ve “Yurtta sulh, cihanda sulh” arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

İ. Cumhuriyetin Nitelikleri

Madde 2: Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, **insan haklarına saygılı**, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

V. Devletin Temel Amaç Ve Görevleri

Madde 5: Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, **kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet**

ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

X. Kanun Önünde Eşitlik

Madde 10: **Herkes**, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin **kanun önünde eşittir.**

(Ek fıkra: 07/05/2004 - 5170 S.K./1.mad) **Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir.** Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve **idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.**

I. Temel Hak ve Hürriyetlerin Niteliği

Madde 12: Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.

II. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması

Madde 13 - (Değişik madde: 03/10/2001 - 4709 S.K./2. md.)

Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

III. Temel Hak ve Hürriyetlerin Kötüye

Kullanılmaması

Madde 14: (Değişik madde: 03/10/2001 - 4709 S.K./3. md.)

Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz. Anayasa hükümlerinden hiçbiri, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz.

Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.

IV. Temel Hak ve Hürriyetlerin Kullanılmasının

Durdurulması

Madde 15: Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.

Birinci fıkrada belirlenen durumlarda da, savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler ...*1* dışında, kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılmaz.

V. Yabancıların Durumu

Madde 16 - Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir.

İkinci Bölüm KİŞİNİN HAKLARI ve ÖDEVLERİ

MADDE 17: Kişinin Dokunulmazlığı, Maddî ve Manevî Varlığı

MADDE 18: Zorla Çalıştırma Yasası

MADDE 19: Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması

MADDE 20: Özel Hayatın Gizliliği

MADDE 21: Konut Dokunulmazlığı

MADDE 22: Haberleşme Hürriyeti

MADDE 23: Yerleşme ve Seyahat Hürriyeti

MADDE 24: Din ve Vicdan Hürriyeti

MADDE 25: Düşünce ve Kanaat Hürriyeti

MADDE 26: Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti

MADDE 27: Bilim ve Sanat Hürriyeti Basın ve Yayınla İlgili Hükümler

MADDE 28: Basın Hürriyeti

MADDE 29: Süreli ve Süresiz Yayın Hakkı

MADDE 30: Basın Araçlarının Korunması

MADDE 31: Kamu Tüzel Kişilerinin Elindeki Basın Dışı Kitle Haberleşme Araçlarından Yararlanma Hakkı

MADDE 32: Düzeltme ve Cevap Hakkı Toplantı Hak ve Hürriyetleri

MADDE 33: Dernek Kurma Hürriyeti

MADDE 34: Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı

MADDE 35: Mülkiyet Hakkı

Hakların Korunmasıyla İlgili Hükümler

MADDE 36: Hak Arama Hürriyeti

MADDE 37: Kanunî Hâkim Güvencesi

MADDE 38: Suç ve Cezalara İlişkin Esaslar

MADDE 39: İspat Hakkı

MADDE 40: Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması

Üçüncü Bölüm

SOSYAL ve EKONOMİK HAKLAR ve ÖDEVLER

MADDE 41: Ailenin Korunması

MADDE 42: Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi

Kamu Yararı

MADDE 43: Kıyılardan Yararlanma

MADDE 44: Toprak Mülkiyeti

MADDE 45: Tarım, Hayvancılık ve Bu Üretim Dallarında Çalışanların Korunması

MADDE 46: Kamulaştırma

MADDE 47: Devletleştirme ve Özelleştirme

MADDE 48: Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti

Çalışma İle İlgili Hükümler

MADDE 49: Çalışma Hakkı ve Ödevi

MADDE 50: Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı

MADDE 51: Sendika Kurma Hakkı

MADDE 52: (Mülga)

MADDE 53: Toplu İş Sözleşmesi Hakkı

MADDE 54: Grev Hakkı ve Lokavt

MADDE 55: Ücrette Adalet Sağlanması

Sağlık, Çevre ve Konut

MADDE 56: Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması

MADDE 57: Konut Hakkı

Gençlik ve Spor

MADDE 58: Gençliğin Korunması

MADDE 59: Sporun Geliştirilmesi

Sosyal Güvenlik Hakları

MADDE 60: Sosyal Güvenlik Hakkı

MADDE 61: Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak
Korunması Gerekenler

MADDE 62: Yabancı Ülkelerde Çalışan Türk Vatandaş-
ları

MADDE 63: Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korun-
ması

MADDE 64: Sanatın ve Sanatçının Korunması

MADDE 65: Devletin İktisadî Ve Sosyal Ödevlerinin Sı-
nırları

Dördüncü Bölüm

SİYASÎ HAKLAR ve ÖDEVLER

MADDE 66: Türk Vatandaşlığı

MADDE 67: Seçme, Seçilme ve Siyasî Faaliyette Bulunma Hakları

Siyasî Partilerle İlgili Hükümler

MADDE 68: Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma

MADDE 69: Siyasî Partilerin Uyacakları Esaslar

Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı

MADDE 70: Hizmete Girme

MADDE 71: Mal Bildirimi

MADDE 72: Vatan Hizmeti

MADDE 73: Vergi Ödevi

MADDE 74: Dilekçe Hakkı

8. POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNU

Kanun Numarası: 2559; **Kabul Tarihi:** 04/07/1934
Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 14/07/1934
Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 2751

Madde 1:

Polis, asayışı amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder.

Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerinin kendisine verdiği vazifeleri yapar.

9. CEZA MUHAKEMESİ KANUNU

Kanun Numarası : 5271;

Kanun Kabul Tarihi : 04/12/2004

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi :17/12/2004

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı : 25673

İkinci Bölüm: İfade Ve Sorgu Usulü

İfade Ve Sorgunun Tarzı

Madde 147:(1) Şüphelinin veya sanığın ifadesinin alınmasında veya sorguya çekilmesinde aşağıdaki hususlara uyulur:

a) Şüpheli veya sanığın kimliği saptanır. Şüpheli veya sanık, kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplandırmakla yükümlüdür.

b) Kendisine yüklenen suç anlatılır.

c) Müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukukî yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceği, kendisine bildirilir. Müdafî seçecek durumda olmadığı ve bir müdafî yardımından faydalanmak istediği takdirde, kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirilir.

d) 95 inci Madde hükmü saklı kalmak üzere, yakalanan kişinin yakınlarından istediğine yakalandığı derhâl bildirilir.

e) Yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğu söylenir.

f) Şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılır ve kendisi aleyhine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürmek olanağı tanınır.

- g) İfade verenin veya sorguya çekilenin kişisel ve ekonomik durumu hakkında bilgi alınır.
- h) İfade ve sorgu işlemlerinin kaydında, teknik imkânlardan yararlanılır.
- i) İfade veya sorgu bir tutanağa bağlanır. Bu tutanakta aşağıda belirtilen hususlar yer alır:
1. İfade alma veya sorguya çekme işleminin yapıldığı yer ve tarih.
 2. İfade alma veya sorguya çekme sırasında hazır bulunan kişilerin isim ve sıfatları ile ifade veren veya sorguya çekilen kişinin açık kimliği.
 3. İfade almanın veya sorgunun yapılmasında yukarıdaki işlemlerin yerine getirilip getirilmediği, bu işlemler yerine getirilmemiş ise nedenleri.
 4. Tutanak içeriğinin ifade veren veya sorguya çekilen ile hazır olan müdafî tarafından okunduğu ve imzalarının alındığı.
 5. İmzadan çekinme hâlinde bunun nedenleri.

İfade Alma Ve Sorguda Yasak Usuller

Madde 148:(1) Şüphelinin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilâç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz.

(2) Kanuna aykırı bir yarar vaat edilemez.

(3) Yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez.

(4) Müdafî hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hâkim veya mahkeme huzurunda şüpheli

veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınmaz.

(5) Şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması ihtiyacı ortaya çıktığında, bu işlem ancak Cumhuriyet savcısı tarafından yapılabilir.

10. TÜRK CEZA KANUNU

Kanun Numarası: 5237; **Kabul Tarihi:** 26/09/2004

Yayımladığı Resmi Gazete Tarih: 12/10/2004

Yayımladığı Resmi Gazete Sayısı: 25611

Üçüncü Bölüm: İşkence ve Eziyet

İşkence

Madde 94: (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla,

İşlenmesi hâlinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi hâlinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi hâlinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.

Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış İşkence

Madde 95: (1) İşkence fiilleri, mağdurun;

- a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- b) Konuşmasında sürekli zorluğa,
- c) Yüzünde sabit iz,
- d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
- e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, yarı oranında artırılır.

(2) İşkence fiilleri, mağdurun;

- a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
- b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
- c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,
- d) Yüzünün sürekli değişikliğine,
- e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(3) İşkence fiillerinin vücutta kemik kırılmasına neden olması hâlinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) İşkence sonucunda ölüm meydana gelmişse, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Eziyet

Madde 96: (1) Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Yukarıdaki fıkra kapsamına giren fiillerin;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Üstsoy veya altsoy, babalık veya analığa ya da eşe karşı,

İşlenmesi hâlinde, kişi hakkında üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma

Madde 109:(1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Bu suçun;

a) Silâhla,

b) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Üstsoy, altsoy veya eşe karşı,

f) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçun mağdurun ekonomik bakımdan önemli bir kaybına neden olması hâlinde, ayrıca bin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.

(5) Suçun cinsel amaçla işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarı oran da artırılır.

(6) Bu suçun işlenmesi amacıyla veya sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Konut Dokunulmazlığının İhlâli

Madde 116:(1) Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (Değişik fıkra: 31/03/2005 - 5328 S.K./8. mad) *1* Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutad olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentileri hakkında işlenmesi halinde, mağdurun şikâyeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) (Değişik fıkra: 31/03/2005 - 5328 S.K./8. mad) *1* Evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda bu kişilerden birinin rızası varsa, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir.

(4) Fiilin, cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle ya da gece vakti işlenmesi hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Haksız Arama

Madde 120:(1) Hukuka aykırı olarak bir kimsenin üstünü veya eşyasını arayan kamu görevlisine üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Dilekçe Hakkının Kullanılmasının Engellenmesi

Madde 121:(1) Kişinin belli bir hakkı kullanmak için yetkili kamu makamlarına verdiği dilekçenin hukukî bir neden olmaksızın kabul edilmemesi hâlinde, fail hakkında altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur.

Zor Kullanma Yetkisine İlişkin Sınırın Aşılması

Madde 256:(1) Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması hâlinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

11. 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU

Kanun Numarası : 657; Kabul Tarihi : 14/07/1965

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23/07/1965

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 12056

Kişisel Sorumluluk Ve Zarar:

Madde 12: (Değişik madde: 12/05/1982 - 2670/5 md.)

Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir.

Kişilerin Uğradıkları Zararlar:

Madde 13: (Değişik madde: 12/05/1982 - 2670/6 md.)

(Değişik fıkra: 06/06/1990 - 3657/1 md.) Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kağıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai

takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır.

(Ek fıkra: 26/03/2002 - 4748 S.K../3. md.) **İşken-**
ce ya da zalimane, gayri insani veya haysiyet
kırıcı muamele suçları nedeniyle Avrupa İn-
san Hakları Mahkemesince verilen kararlar
sonucunda Devletçe ödenen tazminatlardan
dolayı sorumlu personele rücu edilmesi hak-
kında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

12 nci maddeyle bu maddede belirtilen zararların nevi, miktarlarının tespiti, takibi, amirlerin sorumlulukları ve yapılacak işlemlerle ilgili diğer hususlar Başbakanlıkça düzenlenecek yönetmelikle belirlenir.

12. EMNİYET ÖRGÜTÜ DİSİPLİN TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Karar Tarihi - No: 23/03/1979 - 7/17339

Dayandığı Kanun Tarihi - No: 04/06/1937 – 3201

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi - No: 24/04/01979 - 16618

Kınama:

Madde 4: Kınama cezasını gerektiren eylem, işlem, tutum ve davranışlar şunlardır:

.....

6 - Görev sırasında, görev dışı işlerle uğraşmak veya **haklı bir neden olmadan iş sahiplerini bekletmek,**

7 - Herhangi bir yolu, yeri veya kişiyi arayıp sorunları **yanıtsız bırakmak, baştan savmak,**

.....

11 - Görev sırasında veya dışında aynı rütbedeki **arkadaşlarına karşı saygısız davranmak,**

Aylık Kesimi:

Madde 5: Aylık kesimi cezasını gerektiren eylem, işlem, tutum ve davranışlar şunlardır:

A. Üç günlüğe kadar;

.....

7 - İş sahiplerine veya halka karşı **onur kırıcı söz söylemek veya davranışta bulunmak,**

B. 4 - 10 günlüğe kadar;

1 - (Değişik alt bent: 16/02/1998 - 98/10653 K.) Kendisi ile aynı rütbede çalışanlara, astlarına veya iş arkadaşlarına karşı **onur kırıcı söz söylemek veya davranışta bulunmak.**

Kısa Süreli Durdurma

Madde 6: (Değişik madde: 26/07/1983 - 83/6883 K.)

Kısa süreli durdurma cezasını gerektiren eylem, işlem, tutum ve davranışlar şunlardır:

A) 4 ay süreli durdurma:

.....

2 - İş sahiplerine ya da herhangi bir nedenle **Emniyet binalarına gelen ya da getirilenlere hakaret etmek,**

.....

9 - Astlarını, aynı rütbedeki arkadaşlarını, üstlerini ya da amirlerini **haksız yere şikayet etmek,**

10 - Astlarına, aynı rütbedeki arkadaşlarına söz, yazı ya da eylemle **hakaret etmek ya da dövme girişiminde bulunmak,**

.....

12 - (Ek alt bent: 16/02/1998 - 98/10653 K.) Görev sırasında amir veya üstlerine **saygısız davranmak.**

Uzun Süreli Durdurma:

Madde 7: (Değişik madde: 26/07/1983 - 83/6883 K.)

Uzun süreli durdurma cezasını gerektiren eylem, işlem, tutum ve davranışlar şunlardır:

A) 12 ay süreli durdurma;

1 - İş sahiplerini ya da herhangi bir nedenle **Emniyet binalarına gelen ya da getirilenleri dövmek,**

2 - (Değişik alt bent: 16/02/1998 - 98/10653 K.) **Amir veya üstlerini söz, yazı, tutum veya davranışlarıyla küçümsemek.**

5 - (Ek alt bent: 28/05/1988 - 88/12992 K.) Kadın ve genç erkeklere **söz atmak**.

.....

D) 24 ay süreli durdurma;

.....

4 - Astlarını, aynı rütbedeki arkadaşlarını **dövmek**.

5 - (Ek alt bent: 28/05/1988 - 88/12992 K.) **Sarkıntılık yapmak**.

6 - (Ek alt bent: 16/02/1998 - 98/10653 K.) Amir veya üstlerini **dövme girişiminde bulunmak ya da hakaret etmek**.

Meslekten Çıkarma:

Madde 8: Meslekten çıkarma cezasını gerektiren eylem, işlem, tutum ve davranışlar şunlardır:

1 - (Değişik bent: 16/02/1998 - 98/10653 K.) Görevin yerine getirilmesinde **dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak**, laikliğe aykırı veya bölücü davranışlarda bulunmak ya da emniyet mensupları arasında bu yolda ayırım yapıcı tutum ve davranışlarda bulunmak,

....

5 - (Değişik bent: 16/02/1998 - 98/10653 K.) Amir veya üstlerini **dövmek veya tehdit etmek**,

.....

39 - (Ek bent: 26/07/1983 - 83/6883 K.) İş sahiplerine ya da herhangi bir nedenle Emniyet binalarına gelen ya da getirilenlere **işkence yapmak**.

13. İL VE İLÇE İNSAN HAKLARI KURULLARININ KURULUŞ, GÖREV VE ÇALIŞMA ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK (Başbakanlıktan)

Resmi Gazete Tarihi: 23/11/2003;

Resmi Gazete Sayısı: 25298

Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1: Bu Yönetmeliğin amacı; toplumda ve kamu görevlilerinde insan hakları bilincini geliştirmek, **insan haklarını korumak, ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak**, insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının önündeki engeller ile hak ihlallerine yol açan sosyal, siyasi, hukuki ve idari nedenleri incelemek, araştırmak ve bunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunmak üzere, illerde “İl İnsan Hakları Kurulu” ile ilçelerde “İlçe İnsan Hakları Kurulu”nun kuruluş, görev ve çalışma esaslarını belirlemektir.

Üçüncü Bölüm

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Görevleri

Genel görevler

Madde 9: İl ve İlçe Kurulları;

a) İllerde Bakanlık, Başkanlık, Valilik, İl Masası, İl Kurulu üyeleri ve İlçe Kurulları tarafından İl Kurulunun gündemine getirilen; ilçelerde de Bakanlık, Başkanlık, Valilik, İl Kurulu, Kaymakamlık, İlçe Masası ve İlçe Kurulu üyeleri tarafından İlçe Kurulu gündemine getirilen konuları değerlendirmek,

- b) **İnsan hakları ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak,**
- c) İnsan haklarının korunması ve insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının önündeki engeller ile hak ihlallerine yol açan sosyal, siyasi, hukuki ve idari sebepleri incelemek, araştırmak ve bunların çözümüne ilişkin valilik veya kaymakamlık makamına önerilerde bulunmak,
- d) **Her türlü ayrımcılığın önlenmesi için gerekli çalışmalarını yapmak,**
- e) **İdarenin uygulamalarında vatandaşlara hoşgörü ve nezaketle yaklaşılmasını sağlamak** amacıyla gerekli çalışmalarını yapmak,
- f) Ayda bir tüm çalışmalarını özet olarak, ilçelerde İl Kuruluna, illerde Başkanlığa bildirmek, ile görevlidir.

Araştırma ve izleme

Madde 12: İl ve İlçe Kurulları;

- a) İnsan haklarıyla ilgili konularda üniversiteler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak araştırma yapılması, yaptırılması ve rapor hazırlanmasını sağlamak,
- b) Kadın, çocuk, hasta ve özürlü hakları ile ilgili araştırmalar yapılması ve çözümler üretilmesini teşvik etmek,
- c) **İnsan hakları ihlaline neden olan çevre ve trafik sorunları ile ilgili araştırmalar yapılması ve çözümler üretilmesini teşvik etmek,**
- d) İlköğretim çağına geldiği halde çeşitli sebeplerle okula gidemeyen çocuklarla ilgili araştırmalar yapılmasını sağlamak,

e) Sokak çocuklarının sorunlarının çözümüne, çocuk işçiliğinin ve çocuk dilenciliğinin önlenmesine yönelik çalışmalar yapılmasını sağlamak,

f) **İnsan hakları uygulamalarını yerinde görmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlara ziyaretler gerçekleştirmek,**

g) İnsan hakları uygulamalarının teşvik edilmesi amacıyla örnek kurum ve kuruluşlar ile kamu görevlilerinin tespit edilerek ödüllendirilmesini sağlamak,

h) **Karakol ve nezarethane denetleme formlarını inceleyerek** varsa aksaklıkların giderilmesi hususunda ilgililere tavsiyelerde bulunmak,

i) **Nezarethane koşullarının iyileştirilmesi** ve ilgili mevzuata uygun hale getirilmesi hususunda **tavsiyelerde bulunmak,**

j) **Sanık haklarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaya yönelik araştırma ve inceleme yapmak,** ile görevlidir.

İhlal iddialarını inceleme ve karara bağlama

Madde 13: İl ve İlçe Kurulları; insan hakları ihlali iddiaları ile ilgili başvuruları incelemek ve araştırmak, inceleme ve araştırma sonuçlarını değerlendirmek, **ulaşılan sonuçları konusuna göre Cumhuriyet savcılıklarına ya da ilgili idari makamlara iletmek** ve sonucunu takip etmekle görevlidir.

E K L E R:

**Yüksek Okul Öğrencilerinin
Eğitim-Öğretim Süresince
Bilmesi ve Uygulaması
Gereken Kurallar**

- I- GAZİANTEPPOLİS MESLEK YÜKSEK OKULU
MÜDÜRLÜĞÜ ÖĞRENCİLERİNİN UYACAĞI
KURALLAR TALİMATNAMESİ**
- II- GENEL NÖBET TALİMATI**
- III- ÖĞRENCİ SAYGI NÖBETİ TALİMATI**
- IV- DEVRİYE NÖBET TALİMATI**
- V- DERSHANE NÖBET TALİMATI**
- VI- YEMEKHANE NÖBET TALİMATI**
- VII- ÖĞRENCİ GAZİNASI KULLANMA
TALİMATI**
- VIII- ZİYARETÇİ ODASI KULLANMA TALİMATI**
- IX- YATAKHANE GİRİŞ NÖBET TALİMATI**
- X- YATAKHANE KAT NÖBET TALİMATI**

I- GAZİANTEP POLİS MESLEK YÜKSEK OKULU MÜDÜRLÜĞÜ ÖĞRENCİLERİNİN UYACAGI KURALLAR TALİMATNAMESİ

A) Amaç : Polis Akademisi Başkanlığı Öğrencilerinin Polislik mesleğinin gerektirdiği disiplin anlayışına uygun yetiştirmelerini sağlamak amacıyla yapmaları gereken davranışlar, Polis Akademisi Başkanlığı Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ve Polis Akademisi Başkanlığı Öğrenci Tutum ve Davranış Yönergesinde düzenlenmiştir. Bu talimatnamenin amacı bu yönetmelik ve yönergede belirtilmeyen hususları düzenlemektir.

B) Dayanak : Polis Akademisi Başkanlığı Disiplin Yönetmeliğinin 40/ç-33.maddesinde “Bu yönetmelikte özel olarak düzenlenmiş ve karşılığında disiplin cezası belirlenmiş olan hususlar dışında kalan ve yetkililer tarafından ilan edilmiş davranış tarzlarına ilişkin talimatlara aykırı davranmak” suçu düzenlenmiştir. Bu talimatname bahse konu maddeye istinaden hazırlanmıştır.

C) Uyulacak Kurallar:

1. Okul Müdürünün okul sınırları içinde görüldüğü her yerde (yaya veya araçla olsun) yüksek sesle “Dikkat !” çeki-
lecek, kendisine dönülüp cephe selamı verilecektir. Herhangi bir öğrenciyi işaret ettiğinde veya çağırdığında koşarak yanına gidilecek, yaklaşık üç adım kala esas duruş gösterilecek, selamlama kurallarına riayet edilmek suretiyle yüksek sesle tekmil verilecek ve “Emirleriniz Sayın Müdürüm.!” diyerek esas duruşta beklenecektir. Kendisine verilecek emre göre hareket edecek ve ‘Emir anlaşıldı Sayın Müdürüm.!’ diyerek nizami dönüş yaparak ayrılacaktır. Diğer amir sınıfı personel görüldüğünde esas duruşta olduğu gibi kollar yanlara salınarak, başla selamlama yapılacak, kapı, merdiven, koridor vb. yerlerde geçiş için yol verilecek, cephe alınacaktır.

2. Öğrenciler üstleri ile konuşurken esas duruşlarını bozmayacak, herhangi bir açık veya kapalı yerde üstüyle karşılaşmışında oturuyorsa kalkacak, kendisine çeki düzen verecek, gerekiyorsa üstüne yer vereceklerdir. Okul içinde ve dışında kollar yanlara salınarak gezilecek, eller arkadaşının omzuna veya beline atılmayacak bu gibi görünüşü bozucu hareketler yapılmayacaktır. Elde tespih, anahtarlık, zincir ve benzeri şeyler bulundurulmayacaktır

3. Öğrenciler okul içinde herhangi bir odaya girdiklerinde kendilerini takdim edeceklerdir. Odalara izin alınmadan girilmeyecek, odalarda kimse bulunmadığı zaman içeriye girilmeyecektir.

4. Öğrenciler kendilerine duyurulan zaman çizelgesine harfiyen uyacak, ders saatinden iki, etüt saatinden beş dakika önce sınıflarında hazır bulunacak, sessiz ve düzenli bir şekilde ders görevlisi veya etüt sorumlusu beklenecektir.

5. Yatakhane haricinde okulun herhangi bir yerinde uymak, uzanmak, ayakkabı ve çoraplarını çıkarmak kesinlikle yasaktır. Terlik istirahati olanlar terliklerini çorapsız giymeyeceklerdir.

6. Öğrenciler 07:30-08:00 / 13:30-14:30 / 17:00-18:00 / 20:15-21:30 saatleri arasında sigara kullanabileceklerdir. Sigara içme alanı ikinci sınıflar için spor salonunun otoparka bakan kısmı, birinci sınıflar için spor salonunun lojmanlara bakan (sinema salonu tarafı) kısmıdır. Bu belirtilen yerler dışında okulun herhangi bir yerinde kesinlikle sigara içmek yasaktır. Ayrıca birinci sınıflar ikinci sınıfların, ikinci sınıflar birinci sınıfların bölgesinde sigara içmeyecek ve bu bölgeleri geçiş amaçlı kullanmayacaklardır. Sigara içme alanlarında izmaritler söndürüldükten sonra çöp kutularına atılacak ve bu alanlar temiz tutulacaktır. Sigara içme alanına intikal etmeden çakmak ve sigara cepten çıkartılmayacaktır.

7. Her öğrenci yanında her an not tutacakmış gibi not defteri ve kalem bulunduracaktır. Kalemler gömlek ceplerinde taşınacak, kolluklarda ve pantolon ceplerinde taşınmayacaktır.

8. Günlük sakal tıraşı mutlaka sabahları olunacaktır.

9. Öğrenciler ziyaretçilerinin gelmesi durumunda (görüşme çok acil ise) görüşmek için, mesai saatleri içerisinde sadece sınıf komiserlerinden, mesai saatleri dışında Nöbetçi Amirinden izin isteyeceklerdir. Ziyaret saatleri mesai günlerinde 13.00 – 14.00 ile 16.00 – 18.00 saatleri arası, tatil günlerinde 09.00 – 18.00 saatleri arasındır. Görüşmeler için, ziyaretçi salonu kullanılacaktır.

10. Öğrenciler tüm izin taleplerini, istek ve problemlerini hiyerarşik düzene uyarak öncelikle Sınıf Komiserlerine ileteceklerdir.

11. Öğrenciler gazino, yemekhane, yatakhane, sinema ve spor salonu, dersane vb. her türlü bina ve tesislere ana giriş kapılarından giriş çıkış yapacaklardır. İdari binaya sadece kolluk taşıyan öğrenciler ana kapıdan (İçtima Alanı tarafından) girecek, diğer öğrenciler idari binaya arka taraftan (kantine gidilen kapıdan) giriş çıkış yapabileceklerdir. Öğrenciler okula giriş çıkış yapmak için Nöbetçi Amirliğinin bulunduğu kapıyı kullanacaktır. Ayrıca öğrencilerin idari binaya spor kıyafetli olarak girmesi yasaktır.

12. Öğrenciler, okul bahçesinde banklara oturacaklar, yerlere, kaldırımlara, çimlere ve okul personeline ait kameliyeye oturmayacaklardır. Okul bahçesindeki çiçekleri koparmak, ağaçlara zarar vermek kesinlikle yasaktır.

13. Yemekhanede ve yemekhaneye girerken kesinlikle gürültü yapılmayacak, , dua yapılmadan yemek dağıtımına başlanılmayacak, sandalye, masa, masa örtüsü ve diğer tüm malzemeler düzenli kullanılacaktır. Yemeğini bitiren kendisine ait çatal, bıçak ve kaşığı masada bırakmayacaktır. Masanın temizliği masa sorumlusu öğrenci tarafından yerine getirilecektir.

14. Yatakhane; kurutma odalarına bırakılan çamaşırlar takip edilecek, çamaşır unutulmayacak, kuruduklarında alınacaktır. Çamaşır kurutma odalarının dolu olması durumunda akşamları ve hafta sonları bina dışından görülmeyecek şekilde ranzalara kurutmak için çamaşır asılabilecek, mesai saatlerinde kesinlikle etrafta eşya bırakılmayacak, yatak ve dolaplar sürekli düzenli bulundurulacaktır. Hamama inerken ve çıkarken dâhili kıyafet, eşofman veya pijama giyilecektir. Yatakhane hafta sonları saat 11.00'a kadar açık bulundurulacaktır. Öğrenciler kendilerine istihkak olarak verilen eşyaları kullanmak zorundadır. Yatak kıyafeti olarak her mevsim, istihkak olarak verilen pijamalar kullanılacaktır.

15. 08.00-20.15 saatleri arasında yatakhaneye çıkmak için (Beden Eğitimi ve Yakın Savunma dersleri hariç) her öğrenci kendi adına düzenlenmiş "Yatakhane Giriş İzin Belgesi" düzenleyip mesai saatleri içinde sınıf komiserine, mesai saatleri dışında nöbetçi amirine imzalatarak, yatakhane giriş nöbetçisine vereceklerdir. Nöbetçi, imzalı izin belgesi olmayanı yatakhaneye almayacaktır. Yatakhane giriş kat nöbetçisi yatakhaneye izinsiz giriş ve çıkış yapan öğrencileri sınıf komiserlerine bildirmekle görevlidir.

16. Öğrenciler; gazino, yemekhane, yatakhane vb. tesislerde, sadece kendi sınıflarına ayrılan yerleri ve malzemeleri kullanacaklardır.

17. Okul sınırları içerisinde kabuklu yemiş yemek, sakız çiğnemek ve okul dışından yiyecek ve içecek getirmek veya getirtmek kesinlikle yasaktır.

18. Cep telefonları siyah renkli kılıf içinde pantolon kemerinin sağ tarafına düzgün şekilde takılacak, telefonlar açık olduğu zamanlarda dahi sessiz konumda bulundurulacaktır. Cep telefonları ile mesai saatleri dışında; gazinolarda, sigara içme alanlarında, eğitim alanı ile yan bahçesinde ve 22:00'a kadar yatakhanelerde görüşme yapılabilecek, bu yerler dışında hiç bir yerde görüşme yapılmayacak, görüşme esnasında etraftan geçen amir ve üstlerine saygısızlık edilmeyecek,

kendine çeki düzen verilecek, oturuluyorsa kalkılacak esas duruş gösterilecek ve diğer kurallara da uyarak görüşme yapılacaktır. Cep telefonları mesai saatleri içinde kapatılarak sınıflarda bulunan dolaba konulacak ve anahtar sınıf mümessili tarafından sınıf komiserine verilecektir. Nöbetlerde, içtimalarda, konferans ve moral gecesi gibi toplu sosyal etkinliklerde ve 22:00'dan sonra yatakhanelerde kapalı bulundurulacak sadece mümessillerin telefonları (ders dahil sessiz konumda) açık kalacaktır. Cep telefonları yatakhanelerde geceleri şarj edilecek, sınıflarda kesinlikle şarj edilmeyecek ayrıca kameralı telefon kullanılmayacaktır. Hastane ve çarşı iznine çıkan öğrenciler yanlarına cep telefonlarını yanlarına alacaklardır. Telefon ile konuşurken etrafındakileri rahatsız edecek yüksek bir ses tonu kullanılmayacaktır.

19. Öğrenciler izinli oldukları günlerde (resmi tatil) yürür vaziyette telefonla konuşmayacaklar, konuşmaları gerekli ise müsait bir yere oturarak veya uygun bir yerde durarak telefonla konuşacaklardır.

20. Müzik dinlemeye yarayan tüm cihazlar (cep telefonu, ipot, walkman, mp3 çalar v.b.) yat saatine kadar dışarıya ses vermeyecek şekilde koşullarda kullanılabilir, bu cihazlar ile her çeşit kulaklık yatakhane dışına kesinlikle çıkarılmayacaktır. Cep telefonu ile yatakhane haricinde müzik dinlemek yasaktır.

21. Her türlü görüntü almaya ve izlemeye yarayan cihazları (kameralı cep telefonu, görüntü oynatabilen ipod, fotoğraf makinesi, kamera v.b.) bulundurmamak yasaktır.

22. Öğrenciler nöbetlerde hava yağışlı olmadıkça nöbet kulübelerine girmeyeceklerdir. Girilmesi gereken durumlarda nöbetçiler sıra ile kulübeye girecek nöbet yerinde mutlaka bir nöbetçi bulunacaktır. Nöbetlerin düzeninden kıdemli öğrenci sorumlu olacaktır.

23. Öğrenciler içtimalara dâhili veya harici kıyafet dışında herhangi bir kıyafetle katılamazlar.

24. Öğrencilerin okul içerisinde veya okul dışında; iddia, sayısal loto, at yarışı, tavla, okey, şans ve talih oyunları, zar ile oynanan oyunlar, çeşitli kâğıt ve taş oyunları ile bu ve benzeri oyunları kapalı veya açık mekânlarda (sanal ortamlar dâhil) oynamaları kesinlikle yasaktır.

25. Öğrenciler, amirler ve personel gazinosuna izinsiz olarak giremez, lavabo ve tuvaletlerini kullanamazlar.

26. Sınıflarda bulunan sürahiler sınıf nöbetçileri tarafından bahçedeki çeşmeden ders başlamadan önce doldurulacak, bu amaçla çamaşırhane, mutfak, çay ocağı ve benzeri yerler kullanılmayacaktır.

27. Okulumuzun garaj kısmında bulunan resmî ve sivil araçlara izinsiz binmek ve yaslanmak yasaktır.

28. Okul çevresindeki ve okul içerisindeki duvarlardan, tel örgülerden okula giriş-çıkış yapmak, merdiven basamaklarını birden fazla atlayarak inip çıkmak yasaktır.

29. Okula getirilen her türlü basılı ve görsel yayınlar mutlaka sınıf komiserinin denetiminden geçirilecektir.

30. Üstlerle konuşurken resmi dil kullanılacak, adabı muâşeret kurallarına uyulacak ve laubalilikten kaçınılacaktır.

31. Öğrencilerin kahvehane, kıraathane, bar, disko, umumhane, pansiyon v.b. eğlence yerlerine girmeleri ve buralarda zaman geçirmeleri yasaktır.

32. Öğrenciler idare tarafından kendilerine zimmetlenen malzemeleri özenle kullanacak, herhangi bir zarar meydana gelmesi durumunda zarar kendisine ödettilerecek ayrıca haklarında idarî tahkikat başlatılacaktır. Ortak kullanılan alanlarda demirbaş malzemelere ve alanlara verilecek zararlar hangi sınıfların kullanımı için tahsis edilmişse o öğrencilerin tamamı tarafından tazmin edilecek ve haklarında idarî tahkikat başlatılacaktır.

33. Beden eğitimi ve yakın savunma derslerinde ders görevlisinin müsaade etmesi durumunda şort, kolsuz atlet ve kolsuz tişört giyecek öğrenciler sadece dersin işleneceği alanda bu kıyafetle bulunabileceklerdir. Alandan ayrılırken tekrar eşofmanlarını giyecekler, okul içerisinde bu kıyafetle dolaşmayacaklardır.

34. Sportif faaliyetler için halı saha ve toprak sahayı kullanacak öğrenciler spor kıyafetlerini giymek amacıyla halı sahada bulunan soyunma odalarını kullanacaklardır.

D) İşbu talimat hükümleri tüm öğrencilere onaylandığı tarihinden itibaren geçerli olup, uymayanlar hakkında Polis Akademisi Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 40/ç maddesi hükümleri uygulanacaktır.

Tuncay KAPLAN

Öğrenci İşleri Şube Müdürü V.

Emniyet Amiri

Uygun Görüşle Arz Ederim

19/09/2007

Seyithan BULU

3.Sınıf Emniyet Müdürü

Müdür Yardımcısı V.

OLUR

19.09.2007

Nazmi AKKUZU

Polis Başmüfettişi

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

II- GENEL NÖBET TALİMATI

1. Nöbetçiler, nöbet müddetince oturamaz.
2. Nöbet yerini terk edemez.
3. Kıyafetlerini bozamaz ve emredilen teçhizat ile nöbet tutarlar.
4. Bir yere dayanamaz, uyuyamaz, bir şey yiyemez ve içemez.
5. Müsaade edilmiş ise nöbet mıntikasında dolaşabilir.
6. Daima etraflarına bakar, dinler, gelip geçenlere dikkat ederler.
7. Lüzumu halinde nöbetçi heyeti ile diğer nöbetçileri düdük çalarak haberdar ederler.
8. Nöbetçiler bir sonraki nöbetçiye, nöbeti teslim etmeden nöbet yerini terk edemezler.
9. Nöbet esnasında, cep telefonu kullanılmaz, radyo, mp3 çalar, walkman gibi müzik dinlemeye yarayan cihazlar kullanılamaz ve nöbet sırasında kesinlikle sigara içilmez.
10. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür.

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

III- ÖĞRENCİ SAYGI NÖBETİ TALİMATI

1. Saygı nöbeti 07.30 – 18.00 saatleri arasında tutulur.
2. Saygı nöbetçileri kendilerine gösterilen yerde tören rahat pozisyonunda bulunmak zorundadır.
3. Nöbetçi öğrenciler, genel idari hizmetli, teknisyen ve teknisyen yardımcıları hariç, giriş ve çıkış yapan tüm yüksek okul personeline esas duruş göstererek selam vermek zorundadırlar.
4. Nöbet devir teslim işlemi tekmil ile yapılır.
5. Herhangi bir vukuat olması halinde mesai saatleri dahilinde sınıf komiserine, mesai saatleri dışında ise nöbetçi amirine bildirilir.
6. Nöbet saatleri üzerinde Sınıflar Amirliğinin izni olmadan değişiklik yapılamaz.
7. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür.

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

IV- DEVRİYE NÖBET TALİMATI

1. Devriye nöbetleri mesai günlerinde 19.00 – 07.00 saatleri arasında, hafta sonları 24 saat boyunca tutulur.
2. Nöbetçiler, sınırları tespit edilen alanda nöbete uygun üniforma ve teçhizatla nöbetini dolaşarak tutarlar.
3. Sorumluluk bölgesi dahilinde dolaşırken Yüksek Okul civarındaki yabancılara dikkat ederek şüphelendiklerini amirlerine bildirirler.
4. Lüzumu halinde nöbetçi heyeti ile diğer nöbetçileri düdükletiler olarak haberdar ederler.
6. Daima etraflarına bakar, dinler, gelip geçenlere dikkat ederler.
7. Nöbetinde denetleme ve kontrol için amir veya üst geldiğinde selam vaziyetinde tekmil verir.
8. Yüksek Okul ve müştemilatına dışarıdan yabancıların girmesini ve öğrencilerin izinsiz dışarı çıkmasını engeller.
9. Öğrencilerin Yüksek Okulun çevre duvarlarından yiyecek ve içecek madde getirtmesini engeller.
10. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür

09.01.2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

V- DERSHANE NÖBET TALİMATI

1. Dershane nöbeti 07.00 – 20.00 saatleri arasında tutulur.
2. Her gün her dershaneden 1 (bir) öğrenci nöbetçi olarak tespit edilir. Bu nöbetçi sabah muntaka saatinde dershanenin temizliğini yapmakla görevlidir.
3. Dershane nöbetçisi, dershane malzemelerinin yerinde bulunmasını, dershanenin tertipli olmasını ve yazı tahtasının temiz tutulmasını sağlar.
4. Dershanelerde bulunan demirbaşa kayıtlı malzemelerin herhangi bir sebeple kırılması, kaybolması, bozulması veya yazma çizme gibi zararlara neden olunması halinde zararı meydana getirenleri mesai saatleri içinde sınıf komiserine mesai saatleri dışında nöbetçi amirine bildirir.
5. Teneffüs saatlerinde öğrencileri sınıftan dışarı çıkarak sınıfın havalandırılmasını sağlar.
6. Teneffüs saatlerinde; dershane kapısına takılan öğretmen isimliğini Öğrenci İşleri Şube Müdürlüğünden alarak yerine takar. Sınıfta bulunan öğretmen masasının üzerindeki sürahinin dolu, bardağın temiz olmasına dikkat eder.
7. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okul Müdürü yürütür.

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdür V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

VI- YEMEKHANE NÖBET TALİMATI

1. Yemekhane nöbeti 07.00 – 20.00 saatleri arasında tutulur.
2. Nöbetçi öğrenci herhangi bir şekilde temizlik yapmayacak, yemekhane ve mutfağın tertip, düzen ve temizliğini kontrol edecektir.
3. Sebze ve meyvelerin yıkanmasına nezaret edecek, mutfakta yemek pişirilen kazanların ve diğer malzemelerin temizliğine dikkat edecek, masa ve sandalyelerin temizliğini kontrol edecektir.
4. Ekmek, yemek ve su israfını önleyecek, yemeklerin kapalı kaplarda pişirilmesine nezaret edecektir.
5. Dışarıdan alınan yiyeceklerin son kullanma tarihlerine dikkat edecektir.
6. Mutfak içerisine ayakkabı ile girilmesine mani olacak, mutfak personelinin bone ve maske takıp takmadığına dikkat edecektir.
7. Nöbetçi öğrenciler kesinlikle yemekhanede görevli personelle herhangi bir şekilde tartışmaya girmeyeceklerdir.
8. İşaelerin hak sahiplerine düzenli ve eşit dağıtılmasına dikkat edecektir.
9. Nöbetçi öğrenci görmüş olduğu aksaklıkları mesai saatleri dahilinde sınıf komiserleri ve Yemekhane Büro Amirliğine, mesai saatleri dışında nöbetçi amirine bildireceklerdir
10. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

VII- ÖĞRENCİ GAZİNO SU KULLANMA TALİMATI

- 1 Televizyonun açılıp kapatılmasından gazino sorumlusu sorumludur, ders saatlerinde ve 15 (on beş) dakikalık ara tenefüslerde kesinlikle televizyon açılmayacaktır.
2. Boş çay bardakları çay ocağına verilecek, masa üstlerinde çöp bırakılmayacaktır.
3. Gazino sorumlusu gazinodaki demirbaşların yerinde, temiz ve tertipli bulunmasını sağlamakla sorumludur.
4. Gazino sorumlusu gürültü eden, tertip düzeni bozan ve huzursuzluk çıkaran öğrencileri tespit edip, mesai saatleri içinde Öğrenci İşleri Şube Müdürlüğüne, mesai saatleri dışında Nöbetçi Heyetine bildirmekle görevlidir.
5. Gazino sorumlusu, öğrenciler gazinoyu boşaltmadan gazinoyu terk edemez.
6. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür.

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdür V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

VIII- ZİYARETÇİ ODASI KULLANMA TALİMATI

- 1- Ziyaretçi odası anahtarı sürekli Nöbetçi Amirliğinde bulunacaktır.
- 2- Ziyaretçisi gelen öğrenci anahtarı Nöbetçi Amirliğinden alacak, görüşme bittikten sonra Nöbetçi Amirliğine iade edecektir.
- 3- Ziyaretçisi gelen öğrenci mesai saatleri içerisinde sınıf komiserine, mesai saatleri dışında ise nöbetçi amirine bilgi verdikten sonra görüşmesini yapacaktır.
- 4- Ziyaretçi odasında sigara içilmeyecektir.
- 5- Kabuklu yiyecekler yenilmeyecek, yerlere çöp atılmayacaktır.
- 6- Görüşme bittikten sonra oda tertipli ve düzenli, pencereler kapalı bir şekilde bırakılacaktır.
- 7- Elektrikli ısıtıcı veya kalorifer gerek duyulduğunda açılacak, görüşme bittikten sonra kapatılacaktır.
- 8- Ziyaretçi ile görüşme esnasında Polis Meslek Yüksek Okulu öğrencisine yakışır tutum ve davranış içerisinde olunacaktır.
- 9- Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

IX- YATAKHANE GİRİŞ NÖBET TALİMATI

1. Yatakhane nöbeti 07.00 - 20.00 saatleri arasında tutulur.
2. Yatakhane nöbetçisi, yataktanenin yukarıda belirtilen saatler dahilinde kapalı bulundurulmasından sorumludur.
3. Yatakhaneye girecek öğrencilere, giriş belgesini sorar ve sınıf komiserlerince verilecek bu izin belgesi olmadan öğrenciyi içeri almaz.
4. Yatakhane nöbetçileri, nöbetleri esnasında karşılaştıkları herhangi bir olay durumundamesai saatleri içerisinde sınıf komiserine, mesai saatleri dışında nöbetçi amirine bilgi verir.
5. Yatakhane nöbetçileri nöbetinde denetleme ve kontrol için amir veya üst geldiğinde esas duruşta tekmilini verir.
6. Yatakhaneye yabancıların girmesini engeller.
7. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür.

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü V.

1. Sınıf Emniyet Müdürü

X- YATAKHANE KAT NÖBET TALİMATI

1. Yatakhane kat nöbetleri 22.00 – 07.00 saatleri arasında tutulur.
2. Yatakhane nöbetçileri ; giriş kat, 1. kat, 2. kat ve 3. kat nöbetçilerinden oluşur.
3. Giriş kat nöbetçisi, revir ve giriş kattan sorumludur.
4. Giriş kat nöbetçileri, bir sonraki nöbet tutacak tüm nöbetçileri nöbet saatinden 15 dakika önce uyandırmakla sorumludur.
5. Giriş kat nöbetçileri, kalk saatinde kalk zilini çalacak, diğer öğrencilerin kalk zilini çalmasına müsaade etmeyecektir.
6. Kat nöbetçileri, nöbeti teslim aldıktan sonra yazılı yoklama alır, denetleme için amir veya üstleri geldiğinde esas duruşta tekmilini verir.
7. Gerektiğinde kısa aralarla pencereleri açarak yatakhaneyi havalandırır. İhtiyaç için kalkan öğrencileri takip eder, uzun müddet dönmeyenleri nöbetçi amirine bildirir
8. Kat nöbetçileri, nöbet esnasında karşılaştıkları hastalanma veya herhangi bir olay durumunda derhal nöbetçi amirine bilgi verecektir. (Dahili Telefon: 0)
9. Kat nöbetçileri, kalk zili çaldıktan sonra sorumlu bulunduğu kattaki koşuuları gezerek tek tek tüm öğrencileri uyandırmakla görevlidir.
10. Nöbette gazete veya kitap okumak, nöbet harici işlerle uğraşmak yasaktır.
11. Nöbetçiler, nöbet yerinde nöbet müddetince oturamaz ve nöbet yerini terk edemez, nöbet saatini değiştiremez.

12. Yatakhane bölümündeki tesisatların sağlam bulunmasına ve lüzumsuz ışıkların söndürülmesine, lavabo bölümündeki muslukların kapalı olmasına dikkat eder.
13. Yangın gibi tehlike arz eden olaylarda öğrencileri hemen kaldırır ve nöbetçi heyetine durumu bildirir.
14. Bu talimat hükümlerini Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürü yürütür.

09/01/2007

Nazmi AKKUZU

Polis Meslek Yüksek Okulu Müdür V.
1. Sınıf Emniyet Müdürü